Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!

Faşizme karşı zafere
yalnızca halkın
devrimci savaşımı gider!

Karkêren hemû
welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl:10, Sayı:253
27 Şubat 1984

Kaygan zemine girdiler

Memet Kurtalan

Özal hükümetinin "ekonomide ihtilâl" paketinin çok tartışılan önlemlerinden biri ithalat kısıtlamalarının azaltılması oldu. "Çikita muzu tartışması" olarak kamuoyuna yansıyan boğuşmanın altında Türkiye burjuvazisi içindeki hiyerarşinin alt-üst oluşu ve yeni yapılanmaların doğuşu yatıyor.

Özalların "ihtilâlciliği" Türkiye finans-kapitalinin yaşayabilmesi için kısa sürede hızlı değişiklikler geçirmesi zorunluluğundan kaynaklanıyor. Değişikliklerin doğrultusu, Türkiye finans-kapitalinin, parçası olduğu uluslararası finans-kapitalle daha derinden kaynaşması yönündedir.

Dünyaya açılma, yerli ekonomiyi "dünya kapitalist ekonomisi"nin istemlerine göre yeniden örgütlemek demektir. Bu yeniden örgütleniş, üretim ilişkilerini varolan yapı içinde genişletmek çerçevesi içinde yürüyor.

24 Ocak'tan bu yana izlenen siyaset bu doğrultuda adım adım gelişti. Şimdilerde operasyonun tarıma yöneldiğine ilişkin güçlü işaretler var. İkinci konferansımız, tarımda gerçekleştirilmek istenen değişikliklerin hedefini üç yıl önceden şöyle haber vermişti:

> "Faşist cuntanın tarım siyaseti... kır küçük burjuvazisini ve yarı proleterleri ayıklamaya yöneliktir. Vergi muafiyeti ölçütü tahıla göre ayarlanmıştır. Taban fiyatları ve serbest faiz uygulaması kır küçük burjuvazisini ve yarı proleterleri yıkıma sürükleyici yöndedir. Virjiniya tütününe geçiş, yine yarım milyon tütün üreticisi aileyi yıkıma sürükleyecektir." (*II. Konferans Kararları*, s.26-27)

Tütüne verilen 465 lira başfiyat bu yoldaki en çarpıcı gelişme oldu. Başfiyatın açıklanmasıyla, İzmir Ziraat Odaları Başkanı Reşik Kurşun, *Hürriyet*'in deyimiyle "adeta şok geçirdi". Daha sonra şöyle konuştu:

> "Bir kilo tütünün maliyeti 513 liradır. Buna göre, Egeli tütüncü, tütün dikimini bırakmak zorundadır. Bırakacaktır da..." (*Hürriyet*, 16 Şubat 1984)

> "Verilen bu başfiyat Türk tütüncülüğünün sonunun gelmesini çabuklaştıracaktır. Artık herhalde Türk tütün üreticisi şark tipi tütün yerine Virjiniya tütünü üretmeye başlayacaktır." (*Milliyet*, 18 Şubat 1984)

Şark tipi tütün makinalı tarıma elverişli değildir. Bununla bağlı olarak ağırlığıyla küçük üretim birimlerinde üretiliyor. Bu yüzden ürünü hem kalitesiz hem de pahalıdır. Öte yandan, tütün üreticilerinin büyük bir toplumsal-siyasal güç oluşu, ihtiyaç fazlası ürünün de satın alınmasını getirmiştir. Bu durum, dünya kapitalist ekonomisinin istediği kalite ve türde üretime yetenekli büyük çaplı işletmelere ayak bağı olmuştur.

Bakın, ENKA holdingden transfer Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan hedeflerini ne kadar fütursuzca açıklıyor:

> "Şimdiye kadar meseleye tamamen siyasi açıdan bakılmıştı. Zannediliyordu ki, biz de önümüzdeki yerel seçimleri düşünerek tütüne bir seçim fiyatı vereceğiz. Ama böyle olmadı... Artık şark tütününe talep giderek azalıyor. Bunun için Virjiniya tütününü destekliyoruz." (*Hürriyet*, 18 Şubat 1984)

Tütün örneğini, uygulanan ekonomi-siyasetin bir kesiti olarak ele aldık. Mantığı bu örnek üzerinde anlatmaya çalıştık. Bu mantık, dünyaya açılmanın gerektirdiği çok çeşitli önlemlerden etkilenen bütün burjuva kesimler için geçerlidir. Bu yüzden, derisi örselenen sermaye gurupları ve tekel-dışı sermaye, konumlarına göre değişen oranda hırçınlaşıyorlar. Liberal çevrelerde bir "ulusallık" savunusudur aldı yürüdü.

Sömürünün biçimindeki ve yoğunluğundaki değişme sömürülen ülkelerdeki emekçiler açısından da yıkıcı sonuçlar doğuruyor. Ama bu durumdan ilerici çıkış yolu "ulusallık" değil, ulusal ve da uluslararası sömürüye karşı savaştır. Oysa liberaller "ulusallığı" çıkış yolu gibi gösteriyorlar. Onların derdini anlıyoruz ama bu altüst oluşlardan şaşkına dönen menşeviklerin, ekonominin ulusal temelleri kökten yıkılıyor, diye ağlaşmalarına ne demeli! (*Atılım*, Ocak 1984, "Tek doğru ve gerçekçi alternatif")

Emperyalizme bağımlılık altında oluşan bir devlettekelci kapitalizminde "ulusallık"tan sözetmek abestir. Dünya kapitalizminin çağdaş düzeyi, "ulusal ekonomi" kavramını çoktan eskitti. Hiç kuşkusuz, bununla bağlı olarak, "ulusal demokrasi" de tarih oldu.

Herhalde menşevikler, bu yüzden, "ulusal demokrasi" hayalini gerçek gösterebilmek için "ulusal ekonomi"nin ruhunu geri çağırıyorlar.

Menşeviklerin çağırdığı ruhlardan değil ama, toplumsal yasallıklardan ötürü Özalların "ihtilâl"i ciddi tehdit altındadır. "İhtilâl"in koşulları hızla çözülüyor. Halk sınıfları açılan gediklerden rejime basıncını bindiriyor. İşçi sınıfımız, bu gelişmeye damgasını vurabilmek için örgütlerini güçlendiriyor.

İŞÇİNİN SESİ

Masrafı: İngiltere'de 50p, Almanya'da 2DM ■ Yıllık abone: İngiltere'de 15 pound, Almanya'da 50DM ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İçindekiler

DİKKAT

Yoldaşlar,
İşçinin Sesi'*nin yazışma adresi değişti.*
Yeni adresimiz şudur:

İşçinin Sesi
PO Box 407 LONDON
E16 2EA

Mektupların üzerine İşçinin Sesi *yazılmayıp yalnızca adres yazılsa yeterlidir.*
Ayrıca kişi adı da yazılabilir.
Mektuplarınızı bekliyoruz.

İŞÇİNİN SESİ 10 YAŞINDA

İşçinin Sesi, gücünü işçi sınıfının savaşımından aldı, 10 yıllık varlığı boyunca bu savaşıma artan ölçüde güç kattı. Böyle bir yoldan şimdi 11. yılına yaklaşıyor. İşçi sınıfına ve tüm emekçilere daha büyük yarar, burjuvaziye ve oportünizme daha büyük zarar verecek nice yıllara!

10. YIL
KUTLAMA TOPLANTISI

İŞÇİNİN SESİ

17 Mart 1984
Cumartesi
Saat 19.00

Stoke Newington Town Hall
Stoke Newington Church Street
LONDON N16

Biletler *İşçinin Sesi* ya da yerel dernek adreslerinden istenebilir.

CEZAEVLERİNDE DEVRİMCİLER FAŞİZMİ CEZALANDIRIYORLAR

İstanbul TKP davasında yargılanan devrimci tutuklular tek tip elbiseyi yırttılar. Bazı tutuklular ise eylemi sessizce seyrettiler.

TKP duruşmasında d vrimci tutuklular dir niş yaptı

İstanbul TKP davasında yargılanan *İşçinin Sesi* yanlısı tutuklular mahkemede tek tip elbiseleri yırtıp atarak bir türlü bastırılamayan direnişlerini kamuoyuna duyurdular.

Bilindiği gibi, 1984 başından beri İstanbul'da siyasal tutuklulara tek tip elbise uygulaması başlatıldı. Devrimci tutuklular çeşitli yöntemlerle bu uygulamaya karşı direnişi yükselttiler. Menşevikler önde olmak üzere bir kesim tutuklular da uygulamayı kabullendiler. Menşevikler, bu tür direnişlerin infazları uzatacağı gerekçesini ileri sürdüler. Yani, 12 Eylül öncesinde, "aman şöyle yapmayalım faşizm gelir, akıllı davranmak lazım" diye nasıl sınıf savaşını legal çerçeveye hapsetmek istedilerse, bugün hapishanelerin içinde de, aynı şekilde, direniş ruhunu hapsetmek istiyorlar.

Direnen *İşçinin Sesi* yanlısı tutuklular TKP davasının görüldüğü mahkeme salonuna zindanlardaki isyancı ruhu taşıdılar. Askerlerin arasından sıyrılıp sloganlar atarak, elbiselerini çıkartıp yırttılar. Ortalık bir anda karıştı. Bazı tutuklular ise bir kenara çekilip uslu uslu seyrettiler. Hakim, "don-gömlek mahkeme huzuruna çıkılmaz" diyerek direnişçileri salondan atmak istedi. Bunun üzerine yiğit tutuklular toplu halde seslerini yükselttiler. Avukatlar araya girdi. "Önce elbiseleri niye çıkardıklarını sormanız lazım" diyerek hakimi sıkıştırdılar. Sonunda hakim bu soruyu sormayı kabul etti.

Bu bile başlı başına büyük bir kazanım oldu. Böylece halkımızın yiğit evlatları, protesto nedenlerini dinleyiciler yoluyla kamuoyuna duyurma olanağını buldular. Cezaevindeki insanlık dışı koşulları anlattılar. Kendilerine siyasal tutuklu olarak davranılmasını istediler. Avukatların uğraşmasına rağmen bu sözler tutanağa geçirilmedi. Bunun üzerine ortalık yine karıştı. Direnişçi tutuklular ve avukatlar salondan çıkarıldı.

Yoldaşlar, bu arada size ilginç bir haber ileteyim. "Geçici yol arkadaşları"ndan biri bir yoldaşımıza telefon edip, "eski arkadaşlara" yani menşeviklere döndüğünü söylemiş. Biz bu habere sevindik. Herkes yerini buluyor dedik.

S.Acar, İzmir

Hamburg'da işgal eylemi

Diyarbakır Askeri Cezaevindeki açlık grevini duyurmak ve yapılan katliamı protesto etmek için Hamburg-*İşçinin Sesi*, ATİF, *Serxwebun* bir komite oluşturdular. Komite, Hamburg'da bir dizi eylem düzenledi.

Şehrin çeşitli yerlerine enformasyon masaları açıldı. Resim panolarıyla hapishanelerdeki durum sergilendi. Yaygın olarak Almanca ve Türkçe bildiri dağıtıldı. Eylemlerde çok sayıda *İşçinin Sesi* yayını ve 400'e yakın *Türkei Spiegel* satıldı.

GAL (Yeşil Alternatif Liste) binası işgal edildi. Hamburg Türkiyeli İlericiler Birliği (HTİB) işgale yığınsal olarak katıldı. İşgal eylemine GAL milletvekili geldi. İşgalciler bir bildiriyle istemlerini ilettiler. Onbir maddelik bildiride, bağımsız bir delegasyonun Türkiye'ye gönderilmesi, Avrupa Parlamentosu'na girişimde bulunulması, GAL'in Türkiye'ye yardımın durdurulması yolunda çalışması ve etkin olduğu bölgelerde protesto eylemlerini yaygın olarak duyurması yer alıyordu. İşgal istemlerin hepsinin kabul edilmesiyle sona erdi.

Bu eylemler yürürken menşevikler, *Serxwebun*, Proleter Dayanışma ve TSİP ile birlikte bir gece düzenlediler. HTİB, her zamanki gibi yayınlarını sergilemeye gitti. Önce yayınların sergilenmesine karşı çıkıldı. Yayın satışı dışarıda sürerken içeri girilip geceye katılanlara bu tutumun yanlış olduğu anlatıldı. Daha sonra bir yanlış anlama olduğu söylendi, yayınlar içeride satıldı.

Gecenin ilginç bir yanı da menşeviklerin *Serxwebun* temsilcisinin konuşmasına tepki göstermeleri oldu. Fakat temsilci konuşmasının dozunu düşürmeden sözlerini sürdürdü.

Faşizm karşı reform mu d vrim mi?

Türkiye'de demokratik bir burjuva kesim yoktur. Türkiye'de burjuva en "iyisiyle" liberaldir ve de liberalizm ile demokratlık çoktan ayrılmıştır.

Seyit Havran

Devrimci hareketler arası birlik sorunu, giderek yoğunlaşan biçimde Faşizme karşı reform mu, devrim mi sorusu etrafında düğümleniyor.

Somut olarak, "birlik" çalışmaları üç düzeyde yürümektedir. Bir, "cephe" var (Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi), ki partimiz bu birlikten çekildiğini açıklamıştır. İkincisi, Avrupa'da bulunan tüm Türkiye örgütlerinin katıldığı geniş "eylembirliği" toplantıları var. Bir de çeşitli biçimler altında yürüyen, demokratik örgütler düzeyinde, genellikle "demokratik güçbirliği" diye adlandırılan çalışmalar var.

Bu üçüncüsüne ilişkin olarak, Komkar'ın yayın organı *Denge Komkar*'da geçenlerde bir yazı çıktı. (sayı 60-61, 7.1.1984) "Demokratik Güçbirliği ve Bazı Yanlış Eğilimler Üzerine" başlıklı yazıda temel olarak "bazı örgütler" "demokratik güçbirliği"nin önüne devrim engeli çıkarmakla suçlanıyor. Yazının içinde bu görüşün savunucuları olarak yalnızca *İşçinin Sesi* ve PKK gösterildiğine göre, eleştirinin bu örgütlere yöneldiğini çıkarabiliriz(!)

Bu konuda partimizin son derece açık olan tutumunu burada yinelerken, reform-devrim ilişkisinin bazı yönlerine bakacağız. Özellikle şu iki soruyu yanıtlayacağız: 1. Devrim savaşımı reformlar için savaşımı dışlar mı? 2. Demokratik savaşım reformlar için savaşım mı demektir?

Önce Komkar'ın *İşçinin Sesi*'ni eleştirisinden başlayalım.

Yazının başında "demokratik güçbirliği"ne ilişkin çeşitli örgütlerin tutumları anlatılırken *İşçinin Sesi*'nin tutumu şöyle özetleniyor, daha doğrusu çarpıtılıyor:

"*İşçinin Sesi*: Kalıcı güç ve eylem birliği çalışmalarını anlamlı buluyoruz. Ancak, bunu devrimi amaçlayan örgütlerle yapabiliriz."

Biz böyle diyormuşuz. Bu "tutumumuza" eleştiri ise şöyle geliyor:

"Bazı örgüt ve guruplar (!), demokratik planda kalıcı güçbirliğinin, Türkiye ve Kürdistan'daki devrimi hedeflemesi (ona tabii kılınması) gerektiğini ileri sürüyorlar. Ya da böylesine bir güçbirliğini ancak devrimi amaçlayan örgütlerle yapabileceklerini belirtiyorlar...

"Bizce bu görüşün savunucuları, demokratik mücadele ile politik mücadele arasındaki farkları gereği gibi göremiyor tabiri caizse sapla samanı birbirine karıştırıyor... bu guruplar demokratik bir güçbirliği oluşturma platformuna, orada tartışılıp çözüme kavuşturulması mümkün olmayan devrim sorunu gibi bir konuyu getirip dayatıyorlar."

Neresinden başlamalı?

Bilmeyenler için söyleyelim, "demokratik güçbirliği" denen şey parti değil yığın örgütleri arası işbirliği demek. Bu işbirliğinin hedefleri ise şöyle belirleniyor:

"Türkiye ve Kürdistan'da hüküm sürmekte olan faşist baskı ve teröre karşı uluslararası planda güçlü bir kamuoyu yaratmak, faşist ırkçı uygulamaları teşhir etmek, bu ülkede yaşayan Türkiye ve Kürdistanlı emekçi kitlelerin, aydınların uyanması, bilinçlenmesi ve mücadeleye kazanılması için çaba harcamak, ülkelerimizde verilmekte olan anti-faşist mücadeleye destek ve dayanışma içerisinde bulunmak, tutuklulara, onların ailelerine maddi ve moral destek sağlamak"

O zaman kolay bir yerden, *İşçinin Sesi*'nin *pratiğinden* başlayalım:

Bu tür çalışmanın Almanya'dakinden daha gelişken olduğu İngiltere'de, *İşçinin Sesi*'nin ideolojik-siyasal çizgisini savunan sosyalist yığın örgütleri, bu çalışmayı yürütmekte olan Türkiye'de Demokratik Hakları Savunma Komitesi'ne (TDHSK) üyedirler. TDHSK, Türkiye'de faşizmin yıkılmasını isteyen *herkesin* bu hedefler doğrultusunda çalışma yürütebileceği gerçekten geniş ve demokratik bir örgütlenmedir. Ve de *İşçinin Sesi*'nin görüşlerini benimseyen örgütler, hiçbir zaman TDHSK'ne yalnız devrimi amaçlayan örgütlerin girmesini dayatmamışlardır.

Pratiğinde *İşçinin Sesi*'nin böyle bir tutumu yoktur. Peki, yazdıklarında, anlayışında var mıdır?

Bağlaşıklık siyasetimizde temel ölçüt olarak devrimci akımlarla bağlaşıklığı getirdiğimiz doğrudur. Ama hangi çerçevede, hangi kapsamda getirdik bunu? *Faşist diktatörlüğü yıkma savaşımı çerçevesinde!*

"Devrim perspektifinin kaybolmadığı bugünkü gericilik döneminde küçük burjuva siyasal akımlarla bağlaşıklık kurarken aranacak en önemli ölçüt, yine reformcu mu, devrimci mi olduklarıdır. Ancak, faşist bir iktidarın varlığıyla bu öz yeni bir biçim altında ortaya çıkmaktadır: Faşizme karşı savaşa yetenekli olup olmamak. Faşizme karşı savaşa yetenekli akımlar, yani *gerçek anti-faşist* akımlar, faşist diktatörlüğü *halkın zoruyla* yıkmayı hedefleyen ve bu yolda çalışan akımlardır. Anti-faşist siyasal akımlarla, ideolojiden ve örgütsel bağımsızlıktan ödün vermeden eylem birliği yapmak partimizin temel tutumudur." (*TKP II. Leninciler Konferans Kararları*, s.40)

Şimdi Komkar yazarını "şaşırtacak" birşey söyleyelim (aslında şaşıracak hiçbir şey yok, gün gibi açık yazmışız). Faşizme karşı savaşım çerçevesinde bile devrimci olmayanlarla işbirliği yapmayız demiyoruz! Faşizmi devrimle yıkmayı amaçlayanlarla eylembirliği bizim *temel* tutumumuzdur diyoruz. Bu yeri geldiğinde reformist güçlerle de geçici ve sınırlı uzlaşmaları dışlamaz. TKP II. Leninciler Konferansı tutumuzu çok güzel özetlemiş:

"Konferansımız, TKP'nin Leninci güçlerinin öteki siyasal akımlara karşı tutumunu şöyle özetler:

"— Faşist diktatörlüğü halkın zoruyla yıkma doğrultusunda savaşan anti-faşist devrimci güçlerle eylem birliği bu dönemin en önemli görevlerinden biridir.

"— Reformcu güçlerle de geçici ve sınırlı uzlaşmalara girilebilir. Burjuvazi içindeki çelişkilerden sınıf savaşımının çıkarları doğrultusunda yararlanılmalıdır. Kendine güvenen, sınıfına doğru bilinç veren bir partinin bundan korkması için bir neden yoktur."

O zaman nerede kaldı, F. Almanya'daki birtakım dayanışma eylemleri çerçevesinde reformistlerle güçbirliği yapmadığımız savı. Daha da açık söyleyelim: Reformlar için de, reformistlerle birlikte de çalışırız.

Bu reformlar uğruna savaşımı devrim hedefine bağlamaya gelince, bizim böyle küçük bir kusurumuz var. *Nesnel* olarak varolan bu bağı yığınların bilincine çıkarmak, bizim, komünistler olarak varoluş nedenimizdir. Biz böyle yapıyoruz diye birtakım güçler bu güçbirliğinden ürküp kaçıyorsa bu *iyi birşeydir.* Liberalleri halk güçlerinden soyutlama taktiğimizin anlatımıdır.

Reformlar devrimin yan ürünüdür

TKP-*İşçinin Sesi*'nin reform-devrim ilişkisindeki anlayışı, Lenin'in anlayışıdır. Avrupa'da devrimci durum koşullarında Lenin şöyle diyor:

"Reformlar tabii ki devrimi dışlamaz. Ama sözkonusu olan nokta bu değildir. Sözkonusu olan nokta, devrimcilerin *kendilerini* dışlamaması, reformizme yol vermemesidir, yani sosyalistlerin devrimci çalışmaları yerine reformist çalışma koymamasıdır...

"Sorun pasifist Kautskicilerin

tutturduğu gibi ya reformist bir siyasal kampanya ya da reformların yadsınması değildir. Bu, sorunun burjuvaca konuşudur. Sorun şudur: Ya devrimci savaşım, ki bunun tam başarılı olamaması durumunda yan ürünü reformlardır (Bütün dünyada devrimlerin tüm tarihi bunu kanıtlamıştır) ya da reformlar üstüne sırf laf, sırf reform vaadleri...
"Bu reformizm devrimci Marksizmle taban tabana zıttır. Devrimci Marksizmin görevi, devrimi, burjuva hükümetlerinin yıkılmasını, iktidarın silahlı proletarya tarafından zaptedilmesini propaganda etmek için Avrupa'daki devrimci durumdan alabildiğine yararlanmak, aynı zamanda, devrimci savaşımı geliştirmede ve bu savaşım boyunca reformları yadsımamak, onları kullanmayı reddetmemektir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, cilt 23, s:193-194)

Türkiye'de devrimci durumun bastırıldığı, ancak devrimle çözülebilir bir durumun sürdüğü, yani devrim için doğrudan propaganda yürütmenin gündemde olduğu bir dönemde, Lenin'in bu öğüdü aynen geçerlidir.

Lenin'den okumaya devam edelim:

"Reformistler, proletaryanın sosyalist devrimini halka propaganda etmekle ve hazırlamakla, bizim 'pratik' yanı 'gözden kaçırdığımızı', reformlar kazanma olanaklarımızı 'yitirdiğimizi' söylüyorlar.
"Hem sosyal-şövenistlere, hem de artık sokak gösterilerini 'maceracı' olarak niteleyen Kautski'nin yandaşlarına özgü bu sav, baştan aşağı bilime aykırı, temelden yanlış bir burjuva yalanıdır...
"Yalnızca Kautski, Turati ve Merrheim'in konumunun özü olan burjuva reformizmi sorunu şöyle koyar: *Ya* devrimin yadsınması — ki bu reformlar demektir, *ya da* hiçbir reform elde edememek.
"Oysa 1905 Rus Devrimi'nin deneyiminde olduğu gibi, dünya tarihinin tüm deneyimi, tam tersini öğretmektedir: Ya devrimci sınıf savaşımı, ki reformlar *her zaman* bunun yan ürünüdür (devrim tam başarılı olamamışsa), ya da hiçbir reform elde edememek." (Lenin, cilt:23, s:212-213)

Devrimci hedefler için savaşan reformlar elde etmesini de bilir, ama reformcu hedefler için savaşan, onlara bile ulaşamaz.

Buraya kadar söylediklerimizi özetlersek:

1. TKP-*İşçinin Sesi*, "demokratik güçbirliğini" ancak devrimi amaçlayan örgütlerle yapmayı dayatmıyor.

2. Bu güçbirliğinin kapsamına giren hedefleri reddetmiyor, onların "devrimi hedeflemesi" gerektiğini de ileri sürmüyor. (Bu korkunç bir mantıksızlık olur. Reformlar tabii ki devrimi "hedeflemez"). *Ama* bunları *her zaman* devrim hedefine *bağlıyor.*

3. Reformların devrim için savaşımın yan ürünü olduğu yönündeki Leninci anlayışı savunuyor.

Konunun bu yönüne geçmeden önce, küçük, ama anlayışımızı tamamlaması açısından önemli bir noktaya daha değinelim.

Biz *hiçbir* düzeyde yaygın anlaşıldığı anlamıyla "kalıcı" güçbirliğini olumlu bulmuyoruz. Bizim için her türlü siyasal bağlaşıklık geçici ve koşulludur. Ama bu da "demokratik güçbirliği" yapmanın önünde bir engel değildir.

KOMKAR'ın reformist anlayışı

İşçinin Sesi'nin ne pratiğinde, ne teorik anlayışında "yalnız devrimi amaçlayanlarla birlik" anlayışı olmadığına göre, Komkar yazarı bunu nereden çıkardı?

Yanıtı çok açık *kendi anlayışından.* Bize malettiği görüş, bunun çarpık yansımasıdır. Şimdi bu anlayışı görelim.

İşçinin Sesi'ne sözkonusu görüşü maletmek, yalnızca bir biçimde mümkündür. O da, demokratik savaşım reformcu bir savaşım olarak algılanırsa, ikisi özdeşleştirilirse. Öyle ya, *İşçinin Sesi* "faşizme karşı devrim" diyor, buna yönelik bir bağlaşıklık siyaseti izliyor ama faşizme karşı savaşım demokratik bir savaşımdır ve demokratik savaşım reformlar için savaşımsa (işte bu noktada filim kopuyor!), hedefleri açıkça reformlar olan "demokratik güçbirliği"nin önüne TKP-*İşçinin Sesi* devrim engelini koymuş olur, bağlaşıklarda devrimci ölçütler arar.

Bu anlayış, yani demokratik savaşımı reformlar için savaşımla özdeşleştirme, yazının ikinci bir tartışmasında daha, faşizme karşı savaşım ve bunda yer alan güçler konusunda da yansıyor.

Yalnız bütün bunlar yazıda bir çeşit şifreyle yazılmış. Anlayışı okuyunca tam olarak sergileyebilmek için önce bu şifreyi çözmemiz gerekiyor. Şifrenin anahtarı ise "demokratik mücadele" ile "politik mücadele" sözcüklerinde yatıyor.

Hatırlarsak yazıda bazı örgütleri "demokratik planda güçbirliğini ancak devrimi amaçlayan örgütlerle yapabileceklerini belirtmekle" suçladıktan sonra, şöyle bir cümle geçiyordu:

"Bizce bu görüşün savunucuları, demokratik mücadele ile politik mücadele arasındaki farkları gereği gibi göremiyor, tabiri caizse sapla samanı birbirine karıştırıyor.

Burada birisi birşeyleri karıştırıyor gerçekten, ama bu biz değiliz.

"Demokratik mücadele ile politik mücadele arasındaki fark" derken ne anlatılmak isteniyor?

Bir kere, demokratik savaşımın karşıtı siyasal savaşım değil, sosyalist savaşımdır. Siyasal savaşımın karşıtı ise ekonomik savaşımdır ki, bildiğimiz gibi bu da belli koşullarda siyasal nitelik alabilir.

Siyaseti "devlet işlerine, devlet yönetimine devlet eyleminin içeriğinin, görevlerinin ve biçimlerinin tanımlanmasına katılma "olarak tanımlarsak (Lenin'den aktaran R. Yürükoğlu, Bkz., *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, 5. basım, s.105), siyasal savaşım demokratik savaşımı *içerir.* Sınıfları ve devleti ilgilendiren her savaşım siyasal savaşımdır.

Demokrasi savaşımı ise neleri içerir? Ulusların kendi yazgısını belirleme hakkı, kadınlara eşit haklar, 8 saatlik işgünü, *faşizme karşı savaşım* vb. Bunları sosyalist savaşımdan ayıran kendi başlarına alındığında, kapitalizmin çerçevesini aşmayan sorunlar oluşlarıdır. Ama sınıfların savaşımını ve devleti ilgilendiren hedefler olarak siyasal savaşım kapsamındadırlar.

Öte yandan devrim savaşımı da siyasal savaşımdır. Ama devrim savaşımı demokratik de olabilir, sosyalist de olabilir.

Sözcüklerin gerçek anlamlarını böylece belirledikten sonra, Komkar yazısındaki kullanımlarına bakalım. Komkar'a göre anti-faşist savaşım demokratik bir savaşımdır ama siyasal değildir. Siyasal

savaşım ise yalnız devrim için savaşımdır. Dolayısıyla demokratik savaşım, bu arada anti-faşist savaşım, devrim savaşımından ayrıdır.

Şimdi yazıdaki ifadeye bu gözle bir daha bakalım: "Demokratik mücadele ile siyasal mücadele arasındaki fark".

Artık şifre çözülüyor. "Demokratik mücadele"den reform savaşımı, "politik mücadele"den devrim savaşımı anlaşılırsa, aralarında elbet "fark" bulunur. Bulunur, ama *derin* bir ideolojik yanılgı da bulunur.

Komkar'ın bu noktada anlayışı, yani demokrasi savaşımını reformist yanaşımla ele almak, kimi "sol" örgütlerle paylaştığı bir anlayıştır.

Onlar da demokratik savaşımı reform savaşımıyla özdeşleştiriyorlar, fakat onlar için asıl olan "devrim" savaşımı olduğu için, demokrasi savaşımını kötülüyorlar. Komkar ise aynı madalyonun öteki yüzünden, demokrasi savaşımında devrim hedefi koymak yanlıştır diyor.

Lenin ise şöyle diyor:

"Kapitalizme karşı devrimci savaşımı *tüm* demokratik istemlerde devrimci bir program ve taktiklerle *birleştirmeliyiz*... Toplumsal devrim tek bir muharebe değil, ancak burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle tamamlanabilecek olan her türlü ekonomik ve demokratik reform sorunu üstünde bir dizi muharebeyi kapsayan bir süreçtir. *İşte bu sonul amaç uğrunadır ki, demokratik istemlerimizin her birini tutarlı devrimci biçimde formüle etmek zorundayız*" (Lenin, c.21, s.408) (abç)

"Bu istemler (demokratik istemler — S.H.) reformist değil devrimci biçimde formüle edilmeli burjuva legalitesinin sınırlarını aşan, onları parçalayan, parlamentoda söylevlerin ve sözlü protestoların ötesine giden ve yığınları kararlı savaşıma çeken, her temel demokratik istem uğruna savaşımı burjuvaziye karşı doğrudan bir proleter saldırıya, yani burjuvaziyi mülksüzleştiren sosyalist devrime kadar genişleten ve yoğunlaştıran bir biçimde formüle etmeliyiz." (Lenin, c.22, s.145)

İşçinin Sesi'nin demokrasi savaşımını devrime bağlayan anlayışı, işte bu anlayıştır.

KOMKAR'ın utangaç reformizmi

Komkar'ın demokratik savaşımı reform savaşımı olarak gören anlayışı, "faşizme karşı da reform" olarak yansıyor. Şimdi bunun yazıda izini sürmeye devam edelim:

Cephe ve devrim konusunda farklı eğilimler olduğunu saptadıktan sonra yazar şöyle diyor:

"Bir kısım örgütler, daha baştan itibaren geniş demokratik kesimleri çekecek ve faşizmi işbaşından uzaklaştıracak bir cephe programı önerirken, diğer bazıları ise faşizmin kovulmasıyla devrimin zaferini birleştiriyor, daha doğrusu Türkiye'de bu işin ancak bir devrimin patlak vermesiyle mümkün olabileceğini ileri sürüyorlar."

Burada küçük bir hile var! "Bir kısım örgütler" reformcu bir *program öneriyorlar*, ama nedense "diğer bazıları" devrimci bir program öneremiyor da *falcılık* yapıyor. Böyle mi peki? Yoksa, "diğer bazıları"da faşizmin devrimle yıkılması *gerektiğini* mi söylüyor, bunu gerçekleştirmek üzere bir birliği mi öneriyor?

Faşizmi devrimle yıkmalıyız demek faşizm ille de devrimle yıkılacak demek değildir. Yayınlarımızda bu yönde bir örnek gösterilemeyeceği gibi, böyle olmadığını sayısız kez de yazdık.

Komkar yazarının, almaşıkları böyle çarpık bir biçimde koyması, asıl yanıt bekleyen sorudan yan çizebilmek içindir. Hemen ardından çünkü bu "yanlış" değerlendirmeleri şöyle yanıtlamış: "Bize göre, Türkiye'de faşizmin işbaşından uzaklaştırılması koşullara göre her iki şekilde de mümkündür." Bizce de mümkündür, ama *biz hangi yoldan olması için uğraşacağız,* bunun yanıtı yok. Daha doğrusu, yazar *açıkça* söylemeye utanmış. Bu kez de kimsenin söylemediği birşeyi eleştirme gibi küçük bir hilenin arkasına saklanmış. Ama anlayışı, yine "faşizme karşı reform" dur.

Bu anlayışı en net ele veren ve herşeyin aslında teorik gerekçesi, yazının "anti-faşist cephe" ile ilgili görüşleridir. Şimdi bunu görelim.

İşçinin Sesi'ne göre, 1980 öncesi devrimci duruma yol açan ekonomik-toplumsal bunalımın sürüyor olması, faşist diktatörlüğü devrimle yıkmayı olanaklı ve gerekli kılıyor. Bu saptama, işçi sınıfının anti-faşist savaşımda temel bağlaşık olarak devrimci küçük burjuvaziyi aramasını belirliyor.

Komkar yazarına göre demokrasi mücadelesinde yer-alan sınıf ve tabakalar toplumsal bir devrimin gerçekleştirilmesini isteyenlerden daha geniş bir yelpazeyi oluştururlar. Yani öylesi güçler vardır ki anti-faşist mücadelede kendileriyle birlikte yürüyebiliriz, ama toplumsal bir devrimin zafere erdirilmesi için bir arada olamayız. Bu güçlerin varlığı, "faşizme karşı mücadelenin daha geniş bir demokratik birliği gerektirdiği olgusu", faşizme karşı savaşımı devrim için savaşımla karıştırmamayı gerektirir.

Komkar yazarının temel hatası, sınıfları yanlış değerlendirmesinden kaynaklanıyor.

Örneğin bir yerde, "sol güçler dışında kalan ve burjuva demokratik diye nitelendirilebilecek çevreler"den sözediyor. Türkiye'de demokratik bir burjuva kesim yoktur. Türkiye'de burjuva, en iyisiyle liberaldir ve de liberalizm ile demokratlık çoktan ayrılmıştır.

Aynı gerçeğin bir uzantısı olarak Türkiye'de burjuvazi anti-faşist de değildir. Tekil burjuvalardan sözetmiyoruz. *Bir sınıf olarak* burjuvazinin hiçbir kesimi Türkiye'de faşizme karşı tutarlı bir savaş vermeye yetenekli değildir. Eğer bir yerde faşizme karşı çıkıyorsa bu, faşizme karşı biriken tepkinin devrimci bir karakter kazanmasından korktuğu, bu tepkiyi boşaltabilmek içindir.

Komkar burjuvazinin konumunu böyle anlamadığı için, onu devrim gibi ürkütücü şeylerle kaçırmayan bir anti-faşist savaşım yürütmek gerekir diyor. Yalnız bunu yine dolambaçlı "utangaç" bir biçimde dile getirmiş. Hatırlarsak, eleştirdiği bir yanlış da "Daha baştan itibaren geniş demokratik kesimleri çekecek ve faşizmi işbaşından uzaklaştıracak bir cephe programı önerenler" idi. Ancak bunun nedeni, bunu söyleyenlerin *programının içeriği değil,* ilk adımda "sol güçler dışında kalan ve burjuva demokratik diye nitelendirilebilecek çevrelerin böyle bir birlik içerisinde yer almaya kolay kolay yanaşmaması"dır. Komkar yazarına göre *önce* "sol güçler kendi aralarında birlik kurmalı" (çünkü bu daha gerçekçi ve kolaydır) *ama* anlaşabilecekleri ortak bir hedef olmasına *rağmen devrim* hedefini anti-faşist savaşımda geri çekmelidirler. "Faşizme karşı daha geniş güçleri çekecek bir program" gündeme getirmelidirler. Yani, doğru anladıysak, *devrimci güçlerin reformcu cephesini öneriyor.* Böylece görünüşte birliğin devrimci güçler arasında kurulmasına karşı çıkmamış oluyor, ama sonuçta bunların yine faşizme karşı reformist bir temelde savaş yürütmelerini öneriyor. Bu kez de reformist anlayışı devrimci güçlerin birliğinin arkasına saklıyor!

* * *

Komkar'ın yukarıda örnekleriyle sergilediğimiz "utangaç reformist" anlayışı, bu örgütün uzun süredir menşevizm ile devrimci Marksizm arasında gidip gelmesinin olumsuz bir örneğidir.

Devrimci konumlar almak istiyor, ama bunları tutarlı bir biçimde savunamayıp, sürekli reformizme kayıyor. Bunun da yanlışlığı kısa zamanda ortaya çıkınca yine devrimci konumlara tırmanıyor. Tırmanıyor — kayıyor, tırmanıyor — kayıyor. Bunda bizce temel etken, sağlam ideolojik temellerden değil, güç dengelerinden hareket etmesidir. Ancak, faşizme karşı devrimci reformcu çizgi çelişkisi, giderek ikircimi *affetmeyecek* bir duruma ulaşıyor. Yukarıda, burjuvazinin "anti-faşist" gözükmesinin altında, faşizme karşı yükselen tepkinin devrimci bir niteliğe bürünmesinden duyduğu korkunun yattığını söyledik. Bu durumda burjuvazinin bu kesimleriyle faşizme karşı savaşımda birlikte yürümek adına, devrimci hedefleri geri çekmek, nesnel olarak devrime *karşı durmak* anlamını taşır.

Komkar çizginin neresinde durduğuna bir an önce karar vermelidir.

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkéren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Faşizme karşı zafere yalnızca halkın devrimci savaşımı gider!

Yıl:10, Sayı:253
27 Şubat 1984

ÇEK-AL

LATİN AMERİKA AYNASI

Ayla Antepli

- I -

Latin Amerika, kuzeyde ABD-Meksika sınırından, güneyde Tierra del Fuego'ya dek uzanan koca bir alandır. Toplam kabaca 325 milyon nüfusu olan 40 kadar ülkeyi kapsayan bir ve bir de yarım kıtadır. Bu ülkeler arasında, Karayibler'deki küçücük adalar, Orta Amerika'daki küçük ülkeler de, Brezilya ve Arjantin gibi kıtasal devler de vardır.

Kapitalist gelişme düzeyi çeşitlilik gösterir. Kostarika, Jamaika ve Dominik Cumhuriyeti gibi ülkelerde görece olarak daha düşüktür. Brezilya ve Arjantin gibi ülkelerde ise görece olarak daha yüksektir.

Latin Amerika'da 1960'lardan bu yana olmuş savaşlar, iç savaşlar, gerilla savaşları, paylaşımlar, ayaklanmalar, askeri darbeler ve ABD işgallerinin tam bir listesi sayfalar doldururdu. Ülkelerin adları aynı zamanda savaş alanlarının havasını da yansıtıyor: Küba, Nikaragua, El Salvador, Arjantin, Bolivya, Şili, Guatemala, Brezilya, Uruguay...

Uruguay Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Rodney Arismendi, 1979'da Latin Amerika'daki durumu şöyle özetliyordu: "Latin Amerika, devrim içinde bir kıtadır." Arismendi'ye göre, hızlı kapitalist gelişmenin, yapısal bunalımın ve bağımlılığın doğurduğu çelişkiler ve sınıf savaşımları, Latin Amerika'da *genel bir devrimci duruma* yol açtı. *(World Marxist Review*, Eylül 1983, s.111)

Devrimci durumun böyle geniş bir alanı ve kapitalist gelişmenin, emperyalizme bağımlılığın* çeşitli koşul ve düzeylerini kapsaması, doğal olarak devrimci savaşımda da çok çeşitli yaklaşım ve biçimler getirdi. Bunlardan bazıları komünist partilerince, bazıları komünist olmayan güçlerce ileri sürüldü, bazıları da önceden komünist olmayıp sonradan komünist olanlarca ileri sürüldü ve zafere götürüldü.

Latin Amerika devrimci savaşımının deneyimi Türkiyeli devrimciler için her zaman önem taşımıştır. Bir yandan, kapitalist gelişme aşaması, gelişmenin iç ve dış koşulları, sınıf savaşımının aşaması ve koşulları, dolayısıyla devrimci güçlerin önündeki sorun ve görevler açısından Türkiye ile Latin Amerika arasında geniş benzerlikler vardır. Öte yandan, geçen 25 yıl içinde çeşitli Latin Amerika ülkelerinde uygulanmış devrimci savaşım biçimleri ve yöntemlerinin deneyimleri, bunlardan çıkarılması gerekli dersler vardır.

Bununla bağlı olarak, devrimci durum sırasında Türkiye'de sol, içinde bulunduğu koşulları anlamak açısından ve çeşitli savaşım "model"leri arayışıyla sık sık Latin Amerika'ya bakıyordu.

Oportünizmin de aynası

Latin Amerika konusu, hem Türkiye'deki gelişmeler, hem uluslararası devrimci hareket açısından, "resmiler"in, aralarındaki tüm gurupların oportünizmini derinden yansıtan bir ölçüttür. Varlığını yadsıdıkları devrimci durumun doğmasından çok sonra ve faşizmin çözülme süreci başlayana dek faşistliğini yadsıdıkları darbeden 3.5 yıl sonra menşevikler şunu kavramışlar:

* Porto Riko ve Grenada gibi doğrudan sömürgelerden, siyasal olarak 150 yıldan fazladır bağımsız olmuş ama emperyalist sistemde bağımlı bir konumu olan Arjantin gibi ülkelere kadar uzanan bağımlılık düzeyleri vardır. Arjantin'de Türkiye'de cumhuriyetin kurulmasından yüz yıl önce, 1816'da bağımsız cumhuriyet kuruldu. Bolivya'da 1825'de, Şili'de 1821'de, Uruguay'da 1828'de kuruldu. Brezilya ise 1822'de bağımsız bir imparatorluk 1899'da cumhuriyet oldu.

Bu harita 1945'den bu yana Latin Amerika'daki askeri yönetimleri gösteriyor. Aynı zamanda orta kuşak ülkelerindeki oturmamışlığı Latin Amerika örneğinde yansıtıyor. Haritayı basımı İngilizce olan şu atlastan aktardık: Michael Kidron ve Dan Smith Savaş Atlası, Silahlı çatışma- Silahlı Barış *Pluto Press Pan Books Ltd., Londra 1983 Kolay aktarabilmek ve nasılsa anlaşılacağı için ülke adlarını İngilizce bıraktık.*

Askeri yönetimler
1945'den 1982 ortasına dek

- 1981 başları ile 1982 ortası arasında bir zaman askeri yönetim altında
- 1945-1980 sonu arasında bir zaman askeri yönetim altında
- askeri yönetim olmadı

Asker devlet başkanları
1982 ortası

- fiili devlet başkanı ve subay

Hem 1980 öncesinde, hem 1980 sonrasında askeri yönetim altında olan ülkeler 1980 sonrası döneme katılmıştır.

"Latin Amerika ülkeleriyle Türkiye'deki gelişmeler arasındaki şaşırtıcı benzerlik elbette bir raslantıdan ibaret değil. Aradaki fark Türkiye'nin zaman bakımından biraz arkadan gidişi."

Menşevikler şimdi görmüşler ki Latin Amerika, "Özal Türkiyesi'ni anlamak ve geleceğini görmek için" bakılması gereken bir aynadır.

Bu sözler, *Türkiye Postası*'nın 13 Ocak tarihli 22. sayısında Ahmet Kardam'ın yazdığı "Hangi aynaya bakmak" başlıklı yazıdandır. Aynı sayıda, aşağı yukarı aynı konuya Oya Baydar, Aydın Engin, Filiz Kardam ve Özlem Özgür de değinmişler. Ayrıca "Friedman modeli"nin "sergilenmesi"-ne iki tam sayfa ayrılmış. *Türkiye Postası*'na göre, Latin Amerika'daki tüm belaların kaynağı, uygulandığı her ülkeyi yıkıma götürmüş ve şimdi de Özal eliyle Türkiye'yi yıkıma götüren bir modeldir.

Latin Amerika ülkelerinin deneyimine bu gibi atıflara *Atılım*'ın son sayılarında da rastlanıyor. Ama belli ki, "ayna"ya derinlemesine bakmayı ve bu deneyimin "kapsamlı bir çözümlemesini" yapmayı asıl *Türkiye Postası* yazarları üslenmişler.

Bugün Latin Amerika'nın çeşitli ülkelerinde, açık faşist askeri diktatörlüklerden, sivil, şu ya da bu ölçüde demokratik biçimlere geçiş oluyor ya da geniş kesimler bu yönde basınç yapıyor. Arjantin'de seçimle başa gelen hükümet, birçok yüksek rütbeli subayı görevden aldı ve 1976'dan 1983'e kadar "kaybolan" binlerce kişiyi işkenceye uğratmak, öldürmek suçuyla yargılamaya başladı. Brezilya, Uruguay ve Şili'de, seçim yapılsın istemiyle yığınsal gösteriler oldu.

Başka bir deyişle, öyle görünüyor ki Latin Amerika'da faşist rejimler çözülmektedir, ya da çözülmek üzeredir. Bu devrimsiz oluyor ve *başını burjuva demokratlarının* ya da *liberallerinin* çektiği halk muhalefeti nedeniyle faşizm yerini burjuva demokrasisine bırakıyor. Türkiye'nin burjuva kuyrukçuları için ne büyük övünme ve sevinç kaynağı! "Barış ve ulusal demokrasi aşaması" "stratejileri" ne kadar da doğrulandı. Arjantin'in faşist cumhurbaşkanı Bignone, Radikal Parti'nin lideri Alfonsin'e başbakanlık görevini verince bizim kuyrukçular kimbilir ne kadar derin bir oh çekmişlerdir, ne kadar rahatlamışlardır. "Burjuva demokrasisinde hâlâ hayat varmış" diyerek nasıl da birbirleriyle bayramlaşmışlardır.

Bazı sorular

İnce eleyip sık dokumak istemiyoruz ama, Ahmet Kardam'ın "ayna"sına daha yakından bakmadan önce yöneltilmesi gereken bazı sorular vardır.

Birincisi. Madem Latin Amerika öyle bir ayna ki, ona bakıp Türkiye'nin geleceğini görmek olanaklı, hem de

Türkiye "zaman bakımından biraz arkadan" gittiğine göre neden bu aynaya daha önce bakmadınız? 1970'lerde ya da 12 Eylül'den önce, hatta 1981, 1982 yıllarında, 1983'ün ilk yarısında neden bakmadınız? Faşizmin geleceğini gelmeden önce görmek, ya da parlamenter örtüler vb. gibi yollardan "arılığı" bozulmadan faşizmi tanımak daha iyi olmaz mıydı?

Latin Amerika'da devrimle karşıdevrim arasındaki savaşım en şiddetli ve kanlı biçimlerde yürürken aynayı kullanmadılar. Güney Amerika'daki *tüm* önemli ülke orduları faşist diktatörlükler dayatıp devrimcileri, demokratları, işçi liderlerini on binlerle katlederken, gördüklerini beğenmedikleri için aynaya bakmadılar.

İkincisi. Şimdi, Latin Amerika'ya bakmayı "tehlikesiz" saydıkları bir sırada bile, görmek istediklerini görüyorlar. Bazı Latin Amerika ülkelerinde gelişen durumun, yalnızca tek yönünü, emperyalizme bağımlılık yönünü seçiyorlar. Hatta onu da çarpıtıyorlar, çünkü o yön, Türkiye için çoktan karar kıldıkları bir "model"e uygun düşüyor. Bu tek yönü, genel bir faşizm "teorisi"ne temel olarak kullanıyorlar ve bu "teori"yi de salt "model"lerini pekiştirmek amacıyla satır aralarında, el altından öne sürüyorlar.

Üçüncüsü. Tüm bunların açıklaması basittir. İnsan aynaya bakınca kendini görür. *Türkiye Postası* yazarları da kuşkusuz kendilerini görüyorlar ama gördüklerinin tümünü söylemekten çekiniyorlar.

Örneğin, *Türkiye Postası*'nın Türkiye'ye yamamaya çalıştığı "model"in en tutarlı savunucusu ve uygulayıcısı, Arjantin Komünist Partisi'dir. Ama *Türkiye Postası*'ndan pek ilgi görmüyor.

Bir süre önce Arjantin Komünist Partisi, şimdi devrilmiş olan cuntaya katılmak için başvurmuştu. Ardından anti-faşist güçlere "geçici sivil-asker karması hükümet" için ortak program çağrısında bulundu. Askeri diktatörlüğün yerine "anayasal bir hükümet" programı bile önermedi. Seçimlerde, cuntayla çok yakın işbirliği yaptıkları için seçimi kaybeden Peronistleri destekledi. (Bu üç tutumu, AKP, Ekim 1981, Ekim 1982 ve Kasım 1983'de kararlaştırdı. Tüm bu zaman boyunca da, parti sürekli "Pinoşetçilik" tehlikesine, cuntanın "sağa" kayması tehlikesine karşı uyarılarda bulundu!)

İşte bu nedenlerle olsa gerek, *Türkiye Postası* aynada gördüklerinin hepsini de açıkça söyleyemiyor. Söylese, biliyor ki, bazı şeyleri fazlaca yansıtmış olacak: Türkiye'deki "resmi"lerin, geçmişini bugününü ve geleceğini, onların Türkiye'deki faşist cuntaya tutumunu!

Şimdi *Türkiye Postası*'nın görüşlerine biraz daha yakından bakalım.

- II -

Latin Amerika'daki gelişmelere bakarken, *Türkiye Postası*, faşizmin son derece dar bir sınıfsal tabana dayandığına ilişkin görüşüne "kanıt" buluyor.

Bu yeni bir fikir değildir. Menşevikler, cuntanın tabanını geniş buldukları için ona faşist dememişlerdi. Ne zaman ki tabanın daraldığını düşündüler, o zaman faşist dediler. Kerim Seyran'a göre "resmi" MK "Plenum"u rejimi faşist olarak nitelemiyordu, çünkü, "Türkiye'deki diktatörlük tekellerin ve emperyalizmin genel çıkarlarını temsil etmekte"ydi. (Kerim Seyran, s.9) Yani toplumsal tabanı faşist olamayacak kadar genişti.

Aynı mantıkla şimdi, Latin Amerika "aynasına" bakınca Ahmet Kardam, faşizmin dayandığı toplumsal taban olarak "yabancı sermayenin işbirlikçisi yerli büyük sermaye"yi göstermenin "eksik ve yanıltıcı" olacağı sonucuna varmış. Artık "açık"mış ki, faşizmin toplumsal tabanını oluşturan, Turgut Özal'ın etrafında toplanmış, "doğrudan doğruya uluslararası sermayeye bağlı" küçük bir "uzmanlar", "teknokratlar" gurubuymuş. Bu küçük gurubun uyguladığı siyaset yalnız kendilerine ve yabancı efendilerine yaramaktaymış, ülkede geri kalan herkes acı çekiyormuş.

"Yalnızca halk değil, o güne kadar yabancı sermayeye işbirliği yapmış büyük sermaye ve büyük toprak sahiplerinin bile bir kısmı yıkılıp gidiyor." *(Türkiye Postası,* 13 Ocak 1984)

Bu savın altında yatan "teoriye" daha sonra değineceğiz. Bu bölümde yalnız bu sava ve altında yatan teoriyi yaratan siyasete, siyasal tutuma bakacağız.

Kuyrukçuluk uzmanları

Birincisi, *Türkiye Postası* yerli büyük sermayenin, hatta işbirlikçi sermayenin bile bazı kesimlerini, faşizm tarafından yıkıma uğratıldıkları ya da uğratılacakları yönünde ikna etmeyi kendine görev edinmişe benzer. Özel olarak da bu kesimlere şunu göstermek gerekiyormuş ki, Özal'ın "model"ini Şili, Brezilya, Arjantin ve öteki Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi "ulusal ekonomi"yi çökertecek noktaya dek uygulamasına izin verilirse, kendileri daha da çok çekecekler. Dolayısıyla bu kesimler Latin Amerika'daki kardeşlerini örnek alıp faşizme karşı "ulusal direniş" yükseltmeye yardım etmeliymiş.

Ahmet Kardam, yerli işbirlikçi sermayeye Özal'ın "modeli" altında, mali olarak ne kadar ezildiklerini gösterip, onları, Latin Amerika "aynasına" göre Türkiye'de hâlâ "eksik" olan "ulusal direnişe" çağırıyor. Oya Baydar da, aynı sermayenin siyasal temsilcilerini Arjantin'deki hemcinslerinin örneğiyle utandırmaya çalışıyor:

"Arjantin'de cuntanın yıkılışı devrimle olamadı. Ama siyasal sınıfsal güç dengeleri, burjuva muhalefetinin önemli bir bölümünün burjuva demokrasisine sahip çıkışı, cunta sonrasında burjuva demokrasisine geçilmesi olanaklarını yarattı. Toplumun en hassas noktasının cuntanın zulümleri ve cunta döneminde ortadan yok olan, aslında cunta tarafından öldürülen onbinlerce '*kayıp*' olayı olduğunu bilen yeni Başkan, önceden pek tahmin edilemeyen bir cesaretle konuya eğildi. Toplu mezarların açılışında bizzat bulunup acılı topraklara ilk kazmayı o sapladı. Sembolik jestlerle de yetinmedi, cunta dönemi sorumlularını cinayetlerinden ve eylemlerinden yargılamaya girişti." (agy.)

Alfonsin'in demokrasisine ve bu cesaretine yeniden döneceğiz. Şimdilik *Türkiye Postası*'nın Arjantin'de demokrasiyi geri getiren güçlere ve Türkiye'de bu işi pek kotaramayan hemcinslerine tutumunu göstermeye çalışıyoruz. Buraya dek *Türkiye Postası*'nın, Türkiye'deki burjuva muhalefetini "hayal kırıcı" bulduğunu ve Türkiye'de "demokrasinin ırzına geçilmesinin" suçunun birazını da ona yüklediğini gördük.

Ancak Türkiye'de demokrasiye dönüşün gerçekleşemeyişinin suçlularını saptarken *Türkiye Postası* halkı ve işçi sınıfını da unutmamış. Onların da epeyi hesap vermesi gerekecek!

Yazısının son paragrafında Ahmet Kardam şu soruyu soruyor:

"Evet, 'uluslararası finans kapitalin kıskacındaki Latin Amerika', Özal Türkiyesi'nin bir aynası. Ama henüz eksik bir aynası... Pinochet'in faşist diktatörlüğünü çatırdatan *Şili halkının mücadelesi*... Diktatörlerden mahkeme önünde hesap sormayı *başarabilen Arjantin* halkı... Bolivya ve Uruguay halkları... Türkiye'yi görmek için baktığımız Latin Amerika aynasında bu manzaraları da, *halkın faşist diktatörlüğü ve Özal'ı durdurmak için giriştiği ulusal direnişi* de görebilecek miyiz?" (agy) (abç)

Arjantin halkının eski diktatörlerden hesap sormada ne ölçüde başarılı olduğu sorusunu yine geçelim. Şimdilik şunu bir kenara not edelim: *Türkiye Postası*, Türkiye'de "ulusal direniş" olmayışında halkın suçu olduğunu, dolaylı biçimde de olsa söylüyor.

Türkiye Postası'nın aynı sayısında Filiz Kardam daha da ağır sözler ediyor, ama yine dolaylı. Arjantin'deki "Ulusal Görüş Birliği Cephesi"nin kurulup kurulamayacağı sorusunu kendisi yanıtlarken şöyle diyor:

"... Mücadele içinde *korkularını yenmeyi* öğrenen ve mücadele içinde birlikte mücadelenin koşullarını yaratan yığınlar..." (abç)

Hak yememek gerekir. *Türkiye Postası* Türkiye işçi sınıfına ve halkına yalnız dolaylı biçimde hakaret ediyor. Geçenlerde işçi sınıfını açıkça "eleştiren" *Demokrat Türkiye* kadar ileri gitmiyor.

Demokrat Türkiye şöyle demişti:

"Evet tüm bu ağır koşullara rağmen 3 sene içinde işçi sınıfından ciddi bir eleştiri veya direniş haberi de yok. Bu sorunun cevabının da herhalde araştırılması gerekiyor"(!) (Aralık 1984 s.10)

Aynı anlayış *Atılım*'ın Aralık sayısında da göze çarpıyor:

"... Halkın değişim istemi bilinçli bir amaca yönelik, somut bir ifadeye kavuşmuş değildir, halk örgütlü değildir ve bu nedenlerle de sonuç alıcı somut savaşımlara atılmada çekingen davranmaktadır." (s.9)

Haydi *Demokrat Türkiye*'yi, *Atılım*'ı geçtik, *Türkiye Postası*'nın "uzmanları" (gazetenin yayınlanacağını duyuran "özel bülten"de kendilerini böyle nitelemişlerdi) neyin teknokratlığını yapıyorlar?

Halk sahte bir "ulusal demokrasi" uğruna "yerli işbirlikçi büyük burjuvazinin" ve kendilerini onun akıl hocası ilan edenlerin peşinden "savaşa" gitmeyecek kadar sağduyuluysa, ezenleri, şarlatanları yeterince tanımışsa fena mı? İşçi sınıfının peşinden gitmeye, bağımsız bir savaşa girmeye hazırlanıyorsa, neden ille de halkı burjuvazinin kuyruğuna takmanın teknokratlığı yapılıyor?

Çok açıktır ki, *Türkiye Postası* uzmanları, işçi sınıfının ve halkın kendilerini "hayal kırıklığına uğrattıklarını" düşünüyorlar, Latin Amerika karşısında halkı "utandırmaya" çalışıyorlar. Oysa en başta utanması gereken kendileridir. Faşizmin gidişini bırakalım, gelişinden toplu sorumluluklarını unutmadık.

Bir kez, geniş bir insan topluluğu, sınıf ya da sınıflar başarısızlığa uğrarsa sorumluluk "lider"lerde, "uzman"lardadır. İkincisi, Türkiye işçi sınıfının, halkının, kendileri gibi büyük liderlere yaraşır bir biçimde davranmadığını düşünenler, pılılarını pırtılarını toplayıp gitmeye "özgürdürler". Onları tutan, kuyrukçuluğun teknotratlığını, uzmanlığını yapma işlevleridir. İşçi sınıfımızı, halkımızı utanmadan küçümsüyorsunuz. Siz onlara yaraşmıyorsunuz. Gidin ve *Atılım*'daki arkadaşlarınızı da yanınıza almayı unutmayın.

Burjuva demokrasisine kim sahip çıkıyor

Şimdi Latin Amerika "aynası"ndaki burjuva "muhalefet"ine daha yakından bakalım. Arjantin'deki burjuva muhalefeti, Oya Baydar'ın deyimiyle *"burjuva demokrasisine sahip çıktığı"* ve "cunta sonrasında burjuva demokrasisine geçilmesi olanaklarını" yarattığı için daha çok övgüyü hak etti mi?

Bir kez, bu burjuva "muhalefeti" burjuva demokrasisine sarılmakta azıcık gecikmedi mi? Yığınsal mezarlar dolana kadar bekleyen bir muhalefet pek de özenilecek birşey olmasa gerek.

Türkiye Postası ille de bunu Türkiye'deki muhalefete örnek gösteriyor. O zaman kendi mantıklarından kalkarak soralım:

Arjantin'de burjuva muhalefeti burjuva demokrasisini benimseyene kadar bu kadar uzun zaman gerektiyse, Türkiye'deki kardeşleri niye daha azına razı olsun? Türkiye cuntası Arjantin cuntasına kıyasla göreceli "az" sayıda insan katletti, özellikle Türkiye'nin Arjantin nüfusunun iki katı olduğunu düşünürsek! Aynı mantıkla, Türkiye ekonomisini de henüz yıkmış ya da popüler bir savaşta yenilmiş değil.

Böylece *Türkiye Postası*'nın Arjantin'deki burjuva muhalefetinin demokratikleştiği yönündeki tezini kabul etsek bile, bu bizi yalnızca şu ikileme götürür: Ya Türkiye'deki faşist cunta Latin Amerika aynasına uzun uzun baktı ve oradaki faşist arkadaşlarının yanlışlarını tekrarlamamaya, yani burjuva muhalefetini burjuva demokrasisini benimsemeye itmemeye yemin etti (hele *Türkiye Postası* Latin Amerika modelini uygulamanın tehlikelerine işaret ettikten sonra iyice dikkat edeceklerdir), ya da Türkiye'deki burjuva muhalefeti ve temsil ettikleri bütün o büyük ve küçük, işbirlikçi ve işbirlikçi olmayan kapitalistler, itildiklerini de anlamıyorlar, yani ya kendi çıkarlarını göremiyorlar ya da onları savunamayacak kadar ödlekler. (Okuyucuya bunun *Türkiye Postası*'nın mantığı olduğunu hatırlatalım, bizim değil.)

Bizce bugün Arjantin'de iktidara gelmiş olan burjuva muhalefeti yalnızca faşist cuntanın önceden saptadığı sınırlar içinde demokratiktir. Bu sınırlar, onları geçmişte saptayan tekil generaller işbaşından uzaklaştığı halde duruyor.

Türkiye Postası'nın bile kabul edeceği iki ölçüt alalım:

Türkiye Postası'nın aşağıda daha yakından ele alacağımız görüşüne göre Latin Amerika ülkelerinde ve Türkiye'de faşizmi getiren, uluslararası finans kapitalin, IMF eliyle dayatılan ve bir avuç uzman ve teknokrat tarafından uygulanan siyasetidir. Ama ne ilginçtir ki, Arjantin'deki yeni hükümetin örneğini öven bu kadar yazıda, ekonomik siyasette herhangi bir önemli değişiklikten söz yok. "Friedman modeli"nin, uygulandığı bütün ülkeleri nasıl yıkıma sürüklediğini sergileyen bu yazılarda, bu ülkelerin içine düştükleri bunalım anlatılırken muazzam dış borçları daima listenin başına alınıyor.

Peroncu muhalefet, dış borçların ödeneceğine söz verdiler. Hükümet şimdiden bu yıl ödenmesi gerekli faiz taksitlerinin yeniden düzenlenmesi stratejisini çizmiş durumda olduğu gibi, *IMF'den ve Arjantin'in borçlu olduğu 320 bankadan yeni borçlar almak için görüşmeler yürütüyor.*

Türkiye Postası'nın "teorisine" göre, o zaman, bütün süreç baştan başlar ve yeni bir faşist darbe yalnız zaman meselesidir. *Hâlâ* Türkiye'nin bu örneği taklit etmesini istiyorlar mı?

İkinci ölçütümüz olarak yeni hükümetin orduya karşı tutumunu alırsak, bu da ne pek demokratik, ne de ilerisi açısından umut verici gözükmektedir.

Birincisi, Alfonsin "kayıp"ların kaderini incelemek üzere bir "ulusal komisyon" atayarak, insan hakları örgütlerinin soruşturmayı doğrudan parlamentonun yürütmesi yönündeki istemlerini reddetti. Daha şimdiden komisyon çalışmalarının yavaş ilerlediğine dair protestolar yükseliyor. Oya Baydar'ın bile "televizyonda gördüğü" "Plaza de Mayo Anaları" örgütünün başkanı, şöyle soruyor: "Yüzlerce, belki de binlerce ceset çıkarken katiller neden hapiste değil?" (*Time*, 23 Ocak 1984)

İkincisi, insan öldürme ve işkenceyle suçlananlar askeri mahkemelerde yargılanacaklar! Ordu tarafından işlenen suçlar için ordu üyelerini yine ordu yargılıyor!

Üçüncüsü, yargılamalar büyük çoğunluğuyla bir avuç ordu üst yöneticisine yöneliktir. Öteki bütün suçlular "emirleri yerine getiriyorduk" gerekçesiyle paçayı kurtarmaktadır. Böylece burjuva demokrasisi ve "adaleti", ordunun gövdesini temize çıkaracaktır. Kuşkusuz ki bu, Amerika'nın Arjantin'e silah yasağını kaldırma kara-
Arjantin'e silah yasağını kaldırma kararıyla ilişkilidir. (Arjantin, Brezilya'dan sonra Latin Amerika'nın ikinci büyük silah alıcısı ve ikinci büyük silah üreticisidir. Yeni hükümet göreve başlamadan hemen önce, cunta, nükleer silah teknolojisi geliştirdiğini ve nükleer silahların yayılmasına karşı uluslararası anlaşmaların öngördüğü denetime uymayacağını açıkladı.)

Arjantin'de yeni hükümetin ekonomik ilişkilere ve orduya karşı tutumu, ülkede yeni kurulan demokrasinin sınırlılığını gösteriyor. Öte yandan *Türkiye Postası*'nın demokrasi anlayışının sınırlılığını da gösteriyor.

Evet, demokrasiye doğru bir adım atıldı. Ama bu ancak faşist diktatörlüğün karanlık günlerine kıyasla ileriye doğru bir adımdır. Ve diktatörlüğün koyduğu, hâlâ da geçerliliğini koruyan sınırlar içinde atılmış bir adımdır. Burada *Türkiye Postası*'nın "mantığı"nın bir geçerliliği var. Eğer bu sınırlar zorlanmaz ve onları dayatan diktatörlük güçleri devrilmezse, bu sınırların yeniden sıkılaştırılması yalnızca bir zaman ve koşullar sorunudur. Türkiye'de olduğu gibi, Arjantin gibi Latin Amerika ülkelerinde de faşizm hep burjuva

demokrasisinin kanatları altında duruyor.

Eklemek istediğimiz bir nokta da şudur: Arjantin'de faşizm, burjuva muhalefet "demokrasiyi benimsediği" için gitmedi. Burjuva muhalefet, demokrasiyi cunta zaten gitti gidecek duruma geldiğinde "benimsedi". Burjuva muhalefet (de oraya girmek ve) faşizmi getirmiş güçlere zarar vermeyecek çok sınırlı bir demokrasiye "sarsıntısız geçişi" sağlamayı yükümlenmek fırsatını kaptı.

Türkiye Postası'nın siyasal özlem ve tutkuları bunlardır. İşte Oya Baydar'ın işçi sınıfını "Özal'da simgelenen rejimi yıpratacak eylemler, kitlesel eylemler yükseltmek, örneğin zamlara karşı protestolar örgütlemek, siyasal tutuklulara özgürlük istemini kampanya haline getirmek" yoluyla güç gösterisine çağırması bu nedenledir. Yani, bu "uzmanlar"ın halihazırda birsürü uzman ve teknokrata (yüksek düzeyde eğitilmiş, modern teknoloji ve teknokratlar ülkesi Amerika'dan "ihraç edilme") sahip büyük burjuvaziye sunacakları fazla birşeyleri yok.

Özal'a kızmalarına şaşmamak gerek! Özal terfi şanslarını ellerinden aldı! Ama varsın öyle olsun, öte yanda "sarsıntısız geçiş" bekleyen Brezilya ve Şili var. Daha da iyisi, Türkiye'nin işbirlikçi "yerli" tekelci burjuvazisinin el attığı Afrika'da (örneğin Nijerya gibi) her türden sağcı diktatörlükler var. Oralara sermayesinin yanısıra sizi de ihraç etmeyi isteyebilir.

Nihayet *Türkiye Postası*'nın öne sürdüğü daha doğrusu kaçakçılığını yaptığı teorik konulara geldik.

- III -

Geldik meşhur "Friedman Modeli"ne, *Türkiye Postası*'na göre tüm kötülüklerin kaynağına. "Friedman Modeli" ne yaptı? *Türkiye Postası*'nın 22. sayısında yazılanları özetlersek şunları yaptı:

— Yalnızca "süngü zoru"yla uygulanabildiği için faşist diktatörlüklere yol açtı.

— "Uyguladığı tüm ülkeleri batırdı, işbaşındaki diktatörler de ya devrildiler, ya da çekilmek zorunda kaldılar."

— "Bu ülkelerin dış ticaret ve ödemeler dengesi açıkları arttı, dış borçları ödenemeyecek miktarlarda büyüdü, enflasyon oranı yüzde 500'lere tırmandı, işsizlik görülmemiş boyutlara ulaştı ve sonuçta, bu *ulusal ekonomilerin* tümü çok daha büyük bunalımların içine düştü."

— Bu ülkelerde ulusal gelirin ve üretimin düşmesine yol açtı.

— Paranın değerinin düşürülmesi, "dış satım mallarının ucuzlatılmasına ve dış alım mallarının pahallılaşmasına neden olduğundan, emperyalist sömürünün artması sonucunu doğurdu".

Şimdi şu soruları sormalıyız: Tüm bu gelişmeler ekonomik ve yapısal *bunalım* kavramıyla açıklanamaz mı? "Friedman Modeli" (ya da monetarizm) bunalımın nedeni değil, kendisi onun ürünü değil midir? Latin Amerika ülkeleri ve Türkiye neden IMF'ye gitmek ve onun koşullarını kabul etmek zorunda kaldılar?

Gerçekte, *Türkiye Postası*'nın "Friedman Modeli"ni sunuşu, kapitalizmin ve sınıf savaşının bağımlı ülkelerde gelişemeyeceğine ilişkin eski teorilerin yeniden piyasaya sürülmesinden başka birşey değildir. Bununla yetinmeyen *Türkiye Postası*, "komplo" teorisine de başvuruyor.

Bundan bir adım daha geride faşizmin, bağımlı ülkelere ihraç edilen ve dayatılan emperyalist bir komplo olduğu görüşü vardır.

H. Kutlu'nun şu sözlerine bakalım:

"Askersel rejim Amerika'nın oyuncağıdır... Türkiye faşist cuntası herşeyden önce yabancı emperyalist güçlerin oyuncağıdır. *Faşizmi ülkemize ihraç eden ABD emperyalizmi ve onun kuklalarıdır..." (World Marxist Review*, Kasım 1983, sayı:11, s.32-34) (abç)

H. Kutlu, faşizmi ihraç eden "emperyalizmin Türkiye'de şimdi yalnızca dışsal bir unsur değil, aynı zamanda sözcüleri olan ve Türkiye siyasetine doğrudan müdahale edebilen içsel bir unsur haline de geldiğini" belirtti. (abç)

Açıktır ki, 6 Kasım seçimlerinden önce Kutlu bu sözcülerin kim olduğunu söyleyemezdi. Ama bir ipucu verdi: "Cuntanın ekonomik siyaseti IMF'nin dayattığı yönde gidiyor ve sıkı para siyasetine dayanıyor."

Menşeviklerin kesintisiz evrim süreci

Burada duralım ve birkaç tarihi hatırlayalım.

12 Eylül 1980: Faşist cunta erke geldi.

Ocak 1983: Kerim Seyran resmi TKP'nin cuntayı faşist olarak görmediğini yazdı.

24 Temmuz 1983: "Resmiler"in Politbüro'su rejimin "adım adım faşist bir rejime dönüştüğünü ve sonunda tamamıyla faşistleştiğini, uluslararası finans oligarşisiyle *bağlı güçlerin* halk düşmanı açık terörist diktatörlüğü olduğunu" duyurdu. (abç)

Ekim-Kasım 1983 (Seçimlerden önce): Haydar Kutlu faşizmin Türkiye'ye ihraç edildiğini ve emperyalizmin sözcülerinin Türkiye siyasetine doğrudan müdahale ettiklerini söyledi.

18 Kasım 1983 (Seçimlerden sonra): Türkiye Postası emperyalizmin Türkiye'deki sözcülerinin kimliğini buldu: "Anavatan Partisi cuntanın ilk tercihi olmasa da, her zaman söylediğimiz gibi yedek gücü ve alternatifidir. Seçimlere girmesine olanak tanınmış olması bunun en büyük göstergesi durumundadır. Anavatan Partisi'nin ardında cuntaya bile *'benden büyük Allah var'* dedirtecek güçlerin varlığı, IMF, Dünya Bankası, emperyalizmin en güçlü finans ve siyaset kesimlerinin desteği, dünyanın olduğu kadar cuntanın da bildiği birşeydir." (*Türkiye Postası*, Kasım 1983, s.13)

Aralık 1983: Bulunan bu kimliği *Atılım* onayladı:

"Generalleri endişelendiren bir başka konu da, ince taktikler uygulayan emperyalizmin kendilerine sağladığı desteğin azalması olasılığıdır. Bu destek olmaksızın erkte birgün olsun duramayacaklarını bilirler.

"Generallerin yalnızca sert teröre ve en kaba anti-komünizme dayanan yöntemleriyle Türkiye'deki düzeni uzun süre ayakta tutmanın olanaklı olmadığını emperyalizm ve işbirlikçi tekelci burjuvazi görüyor. Onlar en başta bu nedenle seçimlerde Özal'ın partisine destek verdiler... Sorun faşist rejime inandırıcı bir sivil kılıf geçirmek (Sunalp'ın inandırıcı hiçbir yanı yoktu) ve böylece halkın tepkisini yatıştırmaktı. İMF'nin ve yerli tekellerin, generallerin ve büyük bürokratların ekonomiye dolaysız karışmalarından rahatsız oldukları da bir sır değilidi. Ayrıca Brezilya, Arjantin, Şili deneyleri de, onlara, ekonominin sivil teknokratların elinde olmasının en iyi çözüm olduğunu göstermişti." (*Atılım*, Aralık 1983, s.9)

30 Aralık 1983: Türkiye Postası bu konudaki kafa karışıklığından dolayı affedilebilir (sayı: 21). Çünkü *Atılım*'ın Aralık sayısında verilen Latin Amerika ipucunu bulamamıştı. (Merkez organ *"Atılım"* elbette keşifleri önce yapar.) Bundan dolayı bu sayıda halen "faşist diktatörlüğün yeni hükümeti" diyor. Özal ABD emperyalizmi ve işbirlikçilerinin "yılbaşı hediyesi"ydi. (Ahmet Kardam, *Türkiye Postası*, 30 Aralık 1983)

13 Ocak 1984: Türkiye Postası Latin Amerika 'ayna'sını buldu. Büyük yerli işbirlikçi sermayenin değil, ama Özal ve çevresindeki "uzman" ve "teknokratlar"ın emperyalist tekellerin, özellikle ABD tekellerinin IMF reçetelerini dayatan toplumsal güçler olduğunu keşfetti. Artık "Özal'ın modeli" ve "Özal'ın Türkiyesi" vardı. ABD ve işbirlikçi oligarşinin Türkiye'de "atları değiştirmesi"yle Türk cuntası arka plana kaydı. (Aydın Engin, *Türkiye Postası*, 13 Ocak 1984)

Böylece biz de öğrendik. Faşizm Türkiye'ye 12 Eylül cuntasıyla gelmedi. Faşizm, Turgut Özal'ın ve etrafında oluşan "uzman" ve "teknokratların" kimliğinde ABD'den ihraç edildi. Özal ve emperyalist efendileri askersel cuntayı kullandılar. "Yurtsever generallerimiz" değil, Özal ve "teknokratlar" gerçek düşman, gerçek hainlerdir. Bu nedenle "yurtsever generallerimiz"de

"ulusal direnişe" katılabilirler ve kuracağımız "ulusal demokrasi"de (teknokratlar uğruna kenara atılmış "işbirlikçi büyük yerli burjuvazi" ve "klasik burjuva partileri"yle birlikte) "kuracağımız ulusal demokraside haklı yerlerini alabilirler!

Latin Amerika'nın tüm bunlarla ne ilişkisi olduğunu sorabilirsiniz. Çok ilişkisi vardır. Çünkü *Türkiye Postası* ve *Atılım*'ın bu senaryoyu kaleme almak için kullandığı bu "uzmanlar" ve "teknokratlar" "teorisi"nin kaynağı Latin-Amerika'dır.

Ta Latin Amerika'dan çarpıtma ithali

Türkiye Postası'nın 22. sayısında yazdığı bir makalede Ahmet Kardam "Uluslararası finans-kapitalin kıskacındaki Latin Amerika" üstüne bir sempozyumdan sözediyor. Bu sempozyum *World Marxist Review*'un Kasım 1983 tarihli 11. sayısında özetlendi.

Bu sempozyumda birçok görüş öne sürüldü. Bunların bazıları Türkiye için geçerlidir. Burada, Türkiye üstüne tartışmalarda giderek daha çok kullanılan *teknokratlar* terimiyle ilgileneceğiz. Alıntıyı biraz uzun tutacağız, çünkü gerçekte *Türkiye Postası* (ve *Atılım*), özellikle de Ahmet Kardam sempozyumda kullanılan terimi, içinde kullanıldığı metinden cımbızlayıp yanlış yönde kullanıyorlar.

Metinde şöyle deniyor:

"Bu sistemde yerli sermayenin hiçbir rolü var mıdır? Bir anlamda, sempozyumda söylenen özel anlamda bir rolü vardır. Latin Amerika ve Karayipler ülkeleri emperyalist merkezler tarafından denetlenen ekonomik sisteme daha derin battıkları için, yerli tekelci elit (özellikle de bölgedeki büyük ve ekonomik olarak daha çok gelişmiş finans oligarşisi) kendisini Uluslararası Finans-Kapital Sistemi'ne (IFC) küçük bir ortak, bir çeşit 'küçük sermayedar' olarak bağlama eğilimi besliyor. Bu, *Latin Amerika burjuvazisinin bir kesiminin* daha çok kozmopolitleşmesini getiren tabandır. Bölgenin birçok ülkelerinde, tekelci çevreler, IFC'in amaçlarıyla uyumlu yönetici toplumsal blok içinde çıkıyor. Bundan dolayı son on, onbeş yıldan beri sağ otoriter rejimlerde (bu rejimlerin bazıları faşist tiptedir) daha çok gözlenebilir bir siyaset, ulusal çıkarlara ihanet ve kendi ülkelerinin ekonomik gelişmesi pahasına yarar sağlama siyaseti izlenmektedir.

"Ancak IFC'in toplumsal ortakları yalnızca mevcut finans oligarşisi içinde değildir. Bu oluşumun daha yeni başladığı bazı Latin Amerika ve Karayipler ülkelerinde, IFC emperyalist yanlısı büyük burjuvayla da işbirliği içinde tekelci tabakanın oluşmasına yardımcı oluyor. Örneğin Dominik Cumhuriyeti, Kostarika, Jamaika'da ve aşağı yukarı aynı kapitalist gelişme düzeyindeki ülkelerde olan budur. Yeni orta tabakanın — teknik ve yönetici işlevi olan uzmanlar — bazılarına da el atar (ve kozmopolitleştirir): Bununla bir bütün olarak orta katmanlar değil, yüksek 'teknokrasi'nin üyeleri kastediliyor." *(World Marxist Review*, Kasım 1983, sayı:11, s.75)

Alıntı bize şunu rahatlıkla gösteriyor ki *Türkiye Postası* ve *Atılım*, sempozyumda, finans oligarşinin oluşma sürecinin henüz yeni olduğu ve oluşmasına uluslararası finans kapitalin yardımcı olduğu "bazı Latin Amerika ve Karayip ülkeleri" için kullanılan bir terimi Türkiye'ye uygulayıp, bütün teori ve stratejilerini bunun üstünde kuruyorlar. Sempozyumda kapitalist gelişmenin bu aşamasındaki ülkelere örnek olarak Dominik Cumhuriyeti, Kostarika ve Jamaika veriliyor.

Bu ülkeler, finans oligarşisinin bir çeşit *"ufak sermayedar"* olarak uluslararası finans kapitalle *bağlaşıklık* kurduğu, son on, onbeş yıldır "faşist tipte" rejimlerle yönetilen "bölgenin büyük ve ekonomik olarak daha çok gelişmiş ülkeleri"nden ayrılıyor.

Sıra Türkiye'nin uluslararası finans kapitalin bir bağlaşığı mı, ya da "ufak sermayedar" mı olduğu ve faşizmin toplumsal temeli sorusuna gelince *Türkiye Postası*, Türkiye'nin yukarıda sözü edilen üç küçük Karayipler ülkesiyle aynı ekonomik gelişme düzeyinde olduğuna karar veriyor! Ama sıra "Friedman Modeli" ne geldi mi Türkiye, sempozyumun "sıkı para siyasetinin semer vurduğu klasik örnekler" olarak tasvir ettiği Şili, Brezilya, Arjantin örnekleri düzeyine çıkıveriyor!

Daha da var. Yukarıdaki alıntıda sempozyum, *IFC'nin amaçlarıyla uyum içinde* Uluslararası Finans-Kapital'in (IFC) ufak bir ortağı olarak "giderek kozmopolitleşen Latin Amerikan burjuvazinin bir kesimi"nden söz ediyor. Ayrıca biraz ileride "Latin Amerikan burjuvazisinin sermaye kaçırışını" anlatıyor ve şöyle bir sonuca varıyor:

"Kozmopolitleşen Latin Amerikan burjuvazisi ülkelerini bunalımdan çıkarma konusunu ayaklarıyla oyladılar. Bu şekilde, birkez daha *çıkarlarının uluslararası finans kapitalle olan uyumluluğunu onaylamış oldular." (agy. s.79)*

Ahmet Kardam'ın vardığı sonuç ise şu:

" 'İşbirliği' küçük ve güçsüz de olsa öbür ortağın çıkarlarının da şu ya da bu ölçüde gözetilmesi demektir. Oysa IMF reçeteleri uluslararası tekellerin çıkarlarından başka birşeyi gözetmiyor. Tam bir nalıncı keseri. Bu keseri yiyen bütün ülkelerde yalnızca halk değil, *o güne kadar yabancı sermayeyle işbirliği yapmış büyük yerli sermaye* ve büyük toprak sahiplerinin bile bir kısmı yıkılıp gidiyor." *(Türkiye Postası*, 13 Ocak 1984) (abç)

World Marxist Review'da ilgili sözler şunlardır: "Günümüzde monetarizm... halkın tüm katmanlarına etkin biçimde yöneliyor. Bu kozmopolit olmayan yerli burjuvaziyi de içeriyor."

Türkiye Postası, kendisine uygun düştüğü zaman Latin Amerika üstüne sempozyumdan belli kavramları (teknokratlar örneği gibi) *cımbızlıyor* ve *yanlış bir biçimde* Türkiye'ye *uyguluyor*. Aynı şekilde kendisine uygun düşerse kendisinin belli bazı kavramlarını alıyor (örneğin, büyük yerli işbirlikçi burjuvazinin "ulusal direnişi") ve onları, sanki aynı sempozyumdan doğmuşlar imajı verecek bir biçimde sunuyor.

World Marxist Review'a göre "Friedman Modeli"nden zarar gören yalnızca kozmopolit olmayan (ya da işbirlikçi olmayan) burjuvazidir ve bu nedenle ona karşı ulusal direnişe katılma potansiyeli vardır. "Kozmopolitleşmiş" ya da işbirlikçi burjuvazinin çıkarları ise uluslararası finans kapitalle uyum içindedir ve ulusal çıkarları yoktur.

Sonuç

Bu tür gayri ciddi tutum ve çarpıtmalar, sınıf savaşını bir kenara koyan, demokrasi savaşına gayri ciddi yanaşan insanların yapabileceği şeylerdir.

Türkiye Postası bunu çok önce göstermişti. Biz o zaman şöyle demiştik:

"Aracın en tehlikeli yönü de, aracı kullananların adlarıdır. Aralarında resmi yönetime karşı olan, bunca yılın deneyiminden ders çıkarması ve hâlâ devrimci niyetleri taşıması beklenilebilecek kişilerin de olması başlıbaşına göz çıkartıcı etki yapmaktadır. Bunların likidatör resmi yönetimle giriştikleri pazarlık sonucunda, böyle Bab-ı âli gazeteciliği temelinde nasıl uzlaşmaya vardıklarının öyküsünü dinlemek ise adamın kulağını çıkartmaktadır. Ayrıca, karşılıklı ödüne dayalı bir uzlaşma yaptıklarını sanıp da, daha gazete çıkmadan, ilanından anlaşıldığı gibi, likidatör resmi yönetime nasıl teslim olduklarını görmek, adamın kalan gözünü de yasa boğmaktadır." *(İşçinin Sesi*, 14 Mart 1983, sayı:228)

Ne yazık ki işler bu noktadan da öteye gitti. Bu "uzmanlar" adlarını öylesine batırdılar ki kimse arkalarından yas tutamayacak. İşçi sınıfına saygısız tutumları, Latin Amerika'daki durumu ve mücadeleyi oportünistçe çarpıtmaları ve teoriye karşı açık onursuz tutumları *(World Marxist Review*'dan görüş alırken bile) onları tarihin çöplüğünde hak ettikleri yere koyacaktır.

R. Yürükoğlu yoldaşımız, "İyi öncü değil, kötü artçı bile değil" yazısında şöyle demişti:

"Yalnız TKP resmi kanadında yer alıp da menşevik teori ve pratikle uyuşmayan çok sayıda yoldaşa *bir uyarımız var*. Çeşitli *öznel* düşüncelerle gerekçeler yaratarak ve hatta bu gerekçelere inanarak parti içindeki *nesnel* ortamın teori ve pratik olarak soysuzlaşmasına karşı savaşmamak, sonunda ne partiye, ne böyle davranan yoldaşlara birşey kazandırmayacaktır. Bu yoldaşlar pek çok olumsuzluğun yanı sıra *bir de kendi kişiliklerine inanç ve saygılarını* yitireceklerdir. Özellikle 1979 sonrası yaşanan süreç, söylediğimizin doğruluğunun kanıtıdır." *(İşçinin Sesi*, 18 Aralık 1983, sayı:248) (abç)

Türkiye Postası uzmanlarının gittikleri yol, ek bir uyarıyı gerektirdi.

Devrim güçlerinin savaş birliği

Gülen Erdilek

Darbe sonrası yıllarda, Türkiye devrimci hareketinde en çok konuşulan konulardan biri "birlik" oldu. FKBDC kurulduktan sonra konu FKBDC'de odaklaştı.

Geçen 2 yıl içinde FKBDC üzerine çok şey konuşuldu, yazıldı. Konuşuldu, yazıldı ama birçok örgüt açısından cephe bir muammaydı ya da muamma durumuna sokuluyordu. Ne iş yaptığı belli olmayan bir cephe. Şimdilerde ise cephenin kurulmasında aktif rol alan örgütler muammayı çözmüş gibi konuşuyorlar ama gerçekte çözmüş değildirler:

"Bu cephe baştan yanlıştı. Döneme uygun değildi, şimdi de uygun değil."

"Cephe stratejik bir konudur. Cepheden ayrılmak büyük hatadır."

"Cephe çeşitleri birbirine karıştırılıyor."

Aslına bakılırsa cepheyi muamma durumuna sokan anlayış yeni değildir. Yıllar önce dünya komünist hareketinde çıkmıştı. Yıllar sonra Türkiye'de de yansıdı.

Cephenin ilk kurulduğu haberi Türkiye'ye gelince, bazı örgütlerin militanları arasında sevinçle birlikte panik de oldu: "Biz şu şu örgütlerle eylem birliği bile yapmayız, nasıl oldu da aynı cephedeyiz", "acaba bu bir anti-faşist eylem birliği mi yoksa devrim için bir cephe mi" gibi düşünceler kafalarda dolaşıyordu. Ölüme gözü kapalı giden militanların bu sesi birşey anlatıyordu: Devrimci harekette cephe konusunda bir karışıklık vardı. Söylenen ve yazılanlar da bunu doğruluyor.

Cephe anlayışı Marks, Engels, Lenin tarafından çok açık konmuştur. Bizim için de açıktır. II. Konferans Kararlarımızda şöyle demiştik:

"İşçi sınıfının gerçek siyasal birliği ancak komünist partisinde, onun sınıf siyaseti çevresinde oluşabilir. Bunu güçlendirmenin baş koşulu yoğun ideolojik savaşım ve işçi sınıfına doğruları gösterecek, bilinç bulanıklığı yaratan akımların yanlışlığını pratikte sergileyecek siyasettir.

"İşçi sınıfının uzun erimli çıkarlarına ters düşmeden, ideolojiden ödün vermeden çeşitli siyasal örgütlerle geçici ve sınırlı uzlaşmalara, eylem birliğine girilebilir. Bu tür eylem birliği, işçi sınıfının birliği değildir. İşçi sınıfına yanlışları sergileyebildiği, doğruları göstererek, onu Leninci siyaset çevresinde daha yığınsal toplayabildiği ölçüde, işçi sınıfının siyasal birliğini güçlendirmede bir araçtır.

(...)

"Faşist diktatörlüğü halkın zoruyla yıkma doğrultusunda savaşan anti-faşist devrimci güçlerle eylem birliği bu dönemin en önemli görevlerinden biridir." *(TKP II. Leninciler Konferansı, 1981, Kararlar,* s.42-43)

Cephe stratejik bir konu değildir. Stratejik olan halkın birliğidir. Cephe, taktik bir sorundur. Bir hareket bugün için bir konuda bir tavır alabilir. O zaman biz onunla beraberiz. Ama yarın aynı örgüt aynı konuda veya başka bir konuda yanlış tavır alabilir. Bu küçük burjuva ideolojisinin doğal bir sonucudur. O zaman biz onunla beraber olmayız.

Asıl önemli olan sınıfsal bağlaşıklıkları genelde doğru saptayabilmek, bu konuda doğru tavır alabilmektir. Bu yüzden de program taslağımızda cephe adı geçmemiştir. Dikkat edilirse cephe adı geçmemiştir diyoruz. Çünkü cephe, halkın birliğinin alabileceği bir biçimdir, biçimlerden biridir. Bu nedenle şöyle deniyor:

"Devrim güçlerinin birliği, Türkiye devrim hareketi için canalıcı önemdedir. Türkiye devrim güçlerinin savaş birliğini kurma zorunluluğunu derinden kavramak ve olasılığını değerlendirmek, bu yolda çalışmak komünistlerin görevidir.

(...)

"Küçük burjuva demokrasisinin siyasal temsilcileriyle geçici ve sınırlı uzlaşmalar, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığı sakınan eylem birliği partimizin temel tutumudur." *(TKP 4. Program Taslağı,* s.101)

Cephe, stratejik bir konudur diyenler işi burada bırakmıyorlar. Sosyalizm kurucuğunda da cephe başroldedir diyorlar. Bunun altında da dünya komünist hareketi içindeki yanlış cephe anlayışı yatmaktadır: Cephe her derde devadır! Üstelik hegemonya cepheyle çelişir!

Asıl önemli olan sınıfsal bağlaşıkları doğru saptayabilmektir. Bu yüzden program taslağımızda cephe adı geçmemiştir. Çünkü cephe halkın birliğinin alabileceği bir biçimdir, biçimlerden biridir.

Birlik ve hegemonya konusunu daha önceki sayılarımızda açmıştık. Program Taslağı'mızda da şu biçimde yer aldı:

"İşçi sınıfının hegemonya sağlaması, yığınların önüne geçebilmesi için, birlikte iş yaptığı ya da yapmadığı, varolan güçlerin *tutarsızlığını* yığınlara gösterebilmesi, kendisini *ayırabilmesi* gereklidir.

(...)

"Hegemonyayla birlik hiçbir zaman çelişmez. Tam tersine, işçi sınıfının, bağlaşık olabileceklerin başını çekebilecek güçte olması, başarılı bir birlik için baş koşuldur. Hegemonyayı gerçekten sağlayacak bir güç olmadan kalıcı birlikler kurulamaz." (s.10)

Konuyu muammalaştırmanın bir biçimi de "hiyerarşilere" ayırmaktır: Gerçi eylem birlikleri, demokratik birlik, demokratik güç birliği, anti-faşist eylem birliği, parti-cephe ilişkisi olarak halk cephesi, ortak mücadele izlemede halkların cephesi, halk cephesinin bir adımı olarak sosyalist blok... böyle gidiyor "cephe ve birlik" çeşitleri. Ve bunların birbirine karıştırılmaması gerekiyormuş! Görevleri hangisinden bahsediyorsan ona göre değişiyormuş. Bunu da Marksizm-Leninizm öğretiyormuş!

Elbette ki bu uzun ad sıralamasında, burjuvaziyi kazanma doğrultusunda yeni yeni, daha "sevimli" adlar arama çabasının büyük katkısı vardır.

Cephe konusunda yaratılan kargaşanın meyveleri, ister bilinçli olsun ister bilinçsiz olsun burjuvaların ağzına düşüyor. Uğrunda ölüme gidilen devrime değil, onu boğmak isteyenlere yarıyor. Şu kafalara kazınmalıdır: Burjuvaziye karşı savaşmak isteyenler, Marksizm-Leninizmin canlı öğretisinden sözde değil özde yararlanmalıdırlar.

MHP b nzeri girişimler karşı yığınları uyanık tutalım

Yığınlarda biriken öfkeyi faşist bir partiye taban yapma girişimleri gözleniyor. Burjuvazinin çözülmekte olan faşizmi bu yolla canlandırmaya yönelmesi olasıdır.

Metin Yener

"*Faşizm çözülme sürecine girmiştir.* Çözülmenin nasıl bir eğri izleyeceğini, yeniden geri dönüşler taşıyıp taşımayacağını, hangi yollardan ilerleyeceğini bugünden kestirmek güçtür." (*İşçinin Sesi*, sayı:246, s.5)

6 Kasım seçimlerinin hemen ardından partimiz bu saptamayı yaptı. O günden bu yana yaşam bu saptamayı hızla doğruluyor. Açılan her gedik bir anda büyüyor. Yayınların sayısı artmaya, homurdanmalar yayınlara sızmaya başladı.

Bu gelişmeyi alıp yükseltmek, devrim kanalına akıtmak önümüzde ana görev olarak duruyor. Ama bu gelişmeyle birlikte yürüyen, ona paralel gelişebilecek olan bir tehlikeye karşı da uyanık olmak, yığınları uyararak bu tehlikeyi önlemek de aynı derecede önemli bir görev olarak karşımıza çıkıyor. Bu tehlike, faşizmin MHP benzeri bir parti eliyle çözülmeye karşı durması, taban oluşturmasıdır.

Faşist bir parti eliyle, faşizmin yeniden örgütlenmesini, taban kazanarak ayakta durmaya çalışmasını olası bir tehlike yapan, en başta Türkiye'nin içinde bulunduğu durumdur. Türkiye yapısal değişimler istiyor. Bunalım öylesine derindir ki bunalımdan çıkabilmek şu ya da bu biçimde yığın tabanı, yığın seferberliği gerektiriyor.

Faşist rejimin her geçen gün sulanmasının, faşizmin gün geçtikçe çözülmesinin altında yatan ana nedenlerden biri, yığın desteği alamamış, yığın tabanı bulamamış olmasıdır. Şimdi kendi yarattığı öfkeyi demagojik biçimde kullanarak bir taban örgütleme manevrasına girişebilir.

Halkta biriken öfkeyi devrim kanalına akıtmak görevinin acilliğini, aynı tepkiyi burjuvazinin de faşist bir partiye yığın tabanı yapmak isteyebileceğini, böyle olası bir tehlikeye karşı şimdiden uyanık olmak gerektiğini gelişen olayların kendisi dayatıyor.

MHP davası ve bunun halka sunuluşu ilginçtir. MHP kapatılmıştır ama tüm diğer partiler gibi başka bir ad altında Muhafazakar Parti olarak yeniden kurulmuştur. Bu partinin tüm ileri gelenleri eski MHP kadrolarıdır. Bunda şaşılacak birşey yok. Eski MHP saylavları ve MHP'nin has kadroları serbest bırakılmıştır. Ortada yalnızca göstermelik bir Türkeş davası oyunu oynanmaktadır.

Türkeş'in tahliyesi 22 kez reddedildi. Bu artık iyice kanıksanan bir taktik oldu. Hangi MHP davası haberine bakılsa, ilk önce Türkeş'in tahliyesi reddediliyor, ardından birkaç MHP'linin tahliye kararı çıkıyor. Gazeteler de haberi öyle veriyorlar ki işin özünü geçiştiriyorlar. Bir yandan Türkeş'i yargılıyoruz kanısı uyandırıp, öte yandan tüm MHP kadroları serbest bırakılıyor. Bu arada Türkeş'e bir "acıma"(!) da yaratmaya çalışıyorlar!

Muhafazakar Parti konusunda ise sessizlik uygulanıyor. Serbest bırakılan MHP'lilerin bu partide örgütlendiklerine dair haberler, gözlerden ırak tutuluyor. Bu partinin yeni bir gazete ile örgütlenmeye başladığı ise şöyle bir söylenip geçildi.

Bu arada, *Nokta* dergisinin 42. sayısında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ile ilgili ilginç bir haber yer aldı. Dergiye göre, öğretmen yetiştiren bu fakültede öğretim üyesi darlığına rağmen ellerindeki öğretim üyelerinin YÖK'ten aldıkları yetkiyle kapı dışarı ediyorlar. Hiçbir gerekçe gösterilmiyor. Tek söylenen, öğretim üyesi olarak "yetersiz" oldukları. Henüz işten el çektirilmemiş öğretim üyelerine ise ders verdirilmiyor. Onların yerine dersleri vermek üzere dışardan ücretli "görevli"ler getirtiliyor. Aslında, göstermelik bir-iki ders dışında öğretim yapılmıyor. Oysa aynı Fakülte'de Fatih'in büyük boy resmi altında mehter takımlarıyla şahlanma törenleri düzenleniyor!

12 Eylül öncesinden anımsattıklarıyla bu olay, MHP davası, Muhafazakar Parti ve Türkiye'nin bugün yaşadığı siyasal ortamla birlikte ele alınınca olası bir tehlikeye işaret ediyor.

Bugün, Türkiye'nin yapısal bunalımına köklü çözüm gerekliliği herkesin kafasına yansıyor. Sezgi düzeyinde de olsa, halkta devrim özlemi var. Burjuvazi de bunu görüyor. "Devrim" demagojisi yapıyor. Özal'ın her yaptığı veya yapacağı "devrim" diye nitelendirilir oldu.

Faşist bir parti örgütleyerek halkın devrim istemini sömürmeye kalkmaları olası bir tehlikedir. Almanya'daki Hitler faşizmi de yığın tabanını, halkın devrim istemini sömürerek "ulusal sosyalizm" demagojisiyle örgütlemişti. Türkiye finans-kapitalinin ülkenin bugünkü durumunda faşizmin çözülmesini engellemek, durdurmak için böyle bir yola başvurabileceği akla hiç de uzak gelmiyor. Böyle bir demagojiyle kazanmayı amaçlayacağı geniş bir tabanı, 12 Eylül'den bu yana kendisi hazırlamıştır. Küçük burjuvaziyi sarsarak, yoğun bir işsizler ordusu, geniş bir lumpen kesim yaratılmıştır. Kitlesiyle, partisiyle, demagojisiyle finans-kapitalin bu yoldan çözülen faşizmi yeniden diriltmeye çalışmasının olasılığı vardır.

Bunun bilincinde olmak, her MHP tipi faşist kıpırdanışı sergileyerek böyle bir tehlikeye olanak tanımamak önemli bir görevdir.

Halkın faşizme olan kinini aydınlatmak ve tek gerçek çözüme, devrime akıtmak için ileri!

Savaşımın yüksek olduğu yıllarda 6. Filo'nun gelişi engellenmişti. Faşist cuntanın "güvenlik" ortamında yine gelebildi. Bu olay yığın savaşımının önemini çok iyi anlatıyor.

"6. Filo defol!"

Nurten Keskin

ABD emperyalizmi onbeş yıldır, 6. Filo'yu Türkiye limanlarına değil uğratmak, uzaktan bile gösteremiyordu.

Bu, 1960-1970 yılları arasında halkımız gençliğinin yürüttüğü savaşımın bir kazanımıydı ve ölüler pahasına elde edilmişti.

60'lı yıllarda 6. Filo'ya karşı gelişen eylemlere kısa bir göz atmakta yarar vardır.

1950-1960 arasında, Menderes Hükümeti zamanında Amerikan savaş gemilerinin sık sık ve serbestçe gelip gitmesi, halkta tepki uyandırıyordu. Fakat bu yıllardaki tepkilerin içi henüz boştu. 6 Filo yılda 5-6 kez gelip gidiyor ve her gelişinde kıyıya çıkarttığı yüzlerce asker ile İstanbul'un ve İzmir'in tüm yaşamını altüst ediyordu. Bunlara benzer birçok şey halkı rahatsız ediyordu.

1960'tan sonra Türkiye'de işçi hareketi kabarmaya başladı. İşçi eylemleri başladı, 1961'de TİP, 1962'de Sosyalist Fikir Kulübü kuruldu.

6. Filo'ya karşı ilk protestolar 1963-1964 yıllarında başladı. Bu yıllarda 6. Filo'nun İstanbul'a ve İzmir'e her gelişinde olaylar çıkıyordu. Ankara'da da öğrenciler sık sık Amerikan Elçiliğine veya Amerikan Haberler Servisi'ne giderek binayı taşlıyor, sloganlar atıyor ve duvarlara yazı yazıyorlardı.

Bu ilk tepkilerden sonra ABD ayağını denk almaya başladı. 6.Filo, artık eskisi kadar sık gelmiyordu. Geldiği zaman da önceden kıyıya inzibat çıkartıyor, daha az sayıda askeri sivil olarak şehre gönderiyordu. Ara sokaklara tek tek dalma cesaretini de hiç göstermiyorlardı.

1963-1964 yıllarındaki ilk protestolardan sonraki eylemlerde artık polisle de karşı karşıya gelinmeye başladı. Artık toplum polisinin otobüsleri taşlanıyordu.

6.Filo'yu protesto eylemleri doruk noktasına 1967-1968 yıllarında ulaştı. Harun Karadeniz "Olaylı Yıllar ve Gençlik" adlı kitabında bu eylemleri anlatırken şunları söylüyor:

"6. Filo'nun 1967 Haziran sonunda gelişi tepkiyle karşılandı. İlk eylem olarak 6. Filo Komutanlığı'nın Taksim Anıtına koyduğu çelenk...yakıldı. yakılan çelengin yerine... gençlerin çelengi koyuldu. Gençlerin çelengi bir saat içinde polis tarafından kaldırıldı. Bunun üzerine yüz kadar İTÜ öğrencisi...bir başka çelengi götürüp anıta bıraktık. İkinci çelenk kaldırılmadı..."

"24 Haziran'da 6.Filo'yu protesto için Beyazıt'tan Taksim'e yüründü. Taksim'de yapılan mitinge 10 binin üstünde insan katılmıştı. Yürüyüşçüler Dolmabahçe'den geçerken Dolmabahçe rıhtımında asılı bulunan Amerikan bayrağı indirildi...Miting akşamı Alp Kuran ve bir gurup genç sokak ortasında polis tarafından dövüldü." (agy, s.84-85)

"1967'nin Ekim ayında 6. Filo yeniden geldi İstanbul'a. Gençlik örgütleri 7 Ekim'de, Dolmabahçe'de bir oturma mitingi düzenlediler. Amerikan erleri o gün karaya çıkamadılar. Gençler filoya karşı eylemlerini Dolmabahçe'de açlık grevi, Amerikan erlerinin görüldüğü yerlerde hırpalanması, şapkalarının toplanması ve kafalarına yumurta atılması biçiminde sürdürdüler," (agy, s.87)

1968 Temmuz'unda 6. Filo yeniden geldiğinde "gidene dek yurt önünden ve ardından Amerikalı taşıyan arabalar geçemeyecekti." "Yolların kontrolü, ertesi akşam da devam etti. Taşkışla ve Gümüşsuyu üniversite yapılarına sığınan öğrenciler, Amerikalı taşıyan birkaç arabayı taşladılar." Ardından polis yurtları basıyor ve öğrencileri bayıltıncaya kadar dövüyor, Vedat Demircioğlu'nu pencereden atarak öldürüyor.

Bu olaydan sonra 1969 Ocak ayında filonun yeniden gelişi üzerine şöyle diyor Harun Karadeniz:

"Vedat'ın anısı tazecikken, sanki hiçbir şey olmamışçasına filo yeniden geliyordu. Acımız ve kinimiz büyüktü. Daha önceleri yıllar yılı gelmişler ve çoğunda dostça karşılanmışlardı. Fakat 1960 sonrasının biliçlenme ortamında Amerika'nın, NATO'nun ve Filo'nun gerçek yüzü anlaşıldıkça filoya karşı tepkiler artıyordu...

"28 Ocak 1969'da toplanarak filoyu protesto hareketini yürütecek bir 'dayanışma kurulu' kurduk."

Artık 69 yılındaki protestolar işçi-öğrenci-memur tüm kesimleri kapsıyordu. Yaklaşık on gün süren protesto gösterilerinin son gününde Beyazıt'tan Taksim'e yığınsal bir yürüyüş düzenlendi. Yürüyüşe katılan 30 bin civarında işçi, öğrenci ve memurdan oluşan büyük halk topluluğuna, Dolmabahçe camiinde cihad çağrısı ile toplanan, bin kişilik gerici güruhu saldırdı. Polis gericilerle açıkça eşgüdüm içinde saldırıya katıldı. Göstericilerden Mehmet Ali Aytaç ve Duran Erdoğan öldürüldü.

O yıllarda 6. Filo'nun her gelişi olay oluyordu. Protesto gösterilerine özellikle 1968-1969 eylemlerinde DİSK'de örgütlü işçiler aktif olarak katıldılar.

Vedat Demircioğlu 6. Filo'ya karşı savaşımda ilk şehit olmuştu. Ardından çok kısa bir süre geçti ki burjuvazi "Kanlı Pazar"ı tezgahladı ve iki şehit daha verildi.

6. Filo bir daha Türkiye'ye gelemedi. Şimdi faşist diktatörlüğün yarattığı "güvenlik" ortamında 6. Filo yeniden "ziyaretlerine" başladı. Faşist diktatörlük birçok kazanım gibi, şimdilik bunu da geri aldı. Bu olay cuntanın oynadığı rolü ve yığın savaşımının önemini çok iyi yansıtıyor.

Savaşımın yüksek olduğu yıllarda 6. Filo'un gelişi engellenmiş, ABD emperyalizmine geri adım attırılmıştı. Bugün gericilik ortamında yeniden gelebiliyor. O halde yapılacak tek şey var: Yığın savaşını yükselterek gericiliğin karanlığını parçalamak, faşist diktatörlüğü yerle bir etmek!

Ölülerimizin anısına ve kavgasına sahip çıkıyoruz. Kanlarının faşist çizmelerle çiğnenmesine daha fazla izin vermeyeceğiz!

İşçi sınıfı Paris Komünü'nün ilkelerini demokrasi savaşımına köşetaşı yapmıştır.

"Ucuz, basit, çabuk devlet"

Mercan Köklü

Türkiye burjuvazisi sorunların içinde debeleniyor. Sorunlarını çözememiş, kapitalizmi "esenliğe" kavuşturamamış olmanın telaşı, örneğin TÜSİAD genel kurulunda kendini gösterirken, burjuva basın panik öncesindeki bilinçaltını açığa vuruyor.

Özal'ın bürokraside, devlet organlarının bir kısmının işleyişinde yaptığı değişikliklerin anlamı açık: Burjuvazi, Türkiye kapitalizminin nesnel-yapısal gereksinimlerinin karşılanmasının önünde dikili duran bazı engelleri, bürokrasinin gelenekselleşmiş, günün ihtiyaçlarına yanıt vermekten uzak işlemlerini ortadan kaldırma uğraşında. Devlet aygıtının masraflarını da azaltmaya çalışıyor.

Burjuvazinin,bürokrasideki uygulaması, liberal kalemşörlere durum saptaması yapma, dağarcıklarındaki sığ önerileri "akıllı yöneticilere" sunma fırsatını yaratıyor. *Nokta* şöyle diyor:

"Devletin varolduğu yerde, eşyanın tabiatı gereği bürokrasi de varolacağına göre, *devlet-vatandaş ilişkisinde asıl sorun, yasaların, kararların,* yani eski deyimiyle mevzuatın, *vatandaşın* devlet halinde yaşamaktan *beklediklerini ona sağlayacak biçimde düzenlenmiş olup olmadığı* ve buna karşılık istediği bedele...değip değmediğidir.

(...)

"...bir ülkede bürokrasiden şikayet ediliyorsa, gerçekte *devletten,* devletin organlarından *şikayet ediliyor* demektir. *Vatandaş, devletten beklediğini bulamıyor demektir.*" (*Nokta,* Sayı: 44, s. 19) (abç)

Bu saptamanın ardından, liberalin "güçlü bir sezgiye" sahip olması gerektiğini belirttiği "akıllı yönetici"ye öneri yapılıyor:

"O halde yapılacak şey, her şeyden önce, bu *yasaları,* kararları eski deyimle mevzuatı, hiçbir ayrım gözetmeksizin, *tüm vatandaşların istekleri doğrultusunda düzenlemek...*

(...)

"Vatandaş olarak bizim beklentimiz, şikayetçi olduğumuz *bürokrasinin asıl nedenini teşkil eden yasaların, kararların,* özetle mevzuatın, halkın mutluluğu yönünde bir an önce *değiştirilmesi, düzeltilmesidir.*" (abç)

Laf ebeliklerini bir yana bırakırsak, liberaller, bu söyledikleriyle, "demokrasiye dönüş" soytarılığının Türkiye'de "gerçek demokrasi" tartışmasını ne denli güncel kıldığını, istemeden ortaya koyuyorlar. "Demokrasi" istemini, devletin "tüm vatandaşların istekleri doğrultusunda düzenlenmesi" gereksinimini, *bilinçli* olarak çarpıtıyor, halkta biriken öfkeyi yanlış kanallara akıtmak istiyorlar. Onların perspektifi bu devletin, burjuva devletin çerçevesini aşmıyor: *Burjuva devlette reform!*

Evet, işçi ve emekçi halk devletten beklediğini bulamıyor. Ama hangi devletten? *Burjuva* devletten! Yasaların tüm halkın istekleri doğrultusunda düzenlenmesi gerekir. Doğru! Ama bu fikir burjuva devlet sınırları içine hapsedildi mi, emekçi halk, "vatandaş", menşeviklerin ağızlarında kenger sakızı gibi çiğnediği, *burjuva devletin demokratikleştirilmesi* tuzağına düşer, Halbuki *işçi sınıfının,* emekçi halkın istemlerine denk düşen *almaşığı vardır.*

İşçi sınıfı, halka "pahalı" gelen, onu burjuva devletin kapısında perişan eden kırtasiyeci düzenin *yerine* "ucuz, basit, çabuk devlet" öneriyor. Bu öneri ilk kez 1871 yılında Paris Komünü'nde yaşama geçirildi. Yığınların beklenti ve özlemlerini gerçekleştirebilecekleri bu ucuz, basit, çabuk devlet proletaryanın devletiydi. *Proletarya diktatörlüğüydü.*

Proletaryanın devleti, "ucuz devlet", bürokrasinin, devlet organlarının "tüm vatandaşların istekleri doğrultusunda düzenlenebileceği" *tek* almaşıktır. Liberallerin devletten soyut bir kavram olarak bahsetmeleri, tam da bu almaşığı, işçi sınıfının topluma gösterdiği hedefi perdelemek işlevini görmektedir.

Proletaryanın devleti, "burjuva toplum gövdesi içindeki 'asalaklar', bu toplumu bölen iç çelişkilerin doğurduğu, ama onun canalıcı gözeneklerini 'tıkayan' *asalaklar...*" (Lenin, *Devlet ve ihtilal)* olan *bürokrasi* ve *ordunun* toplumun "üstünde" olmaları durumuna son verecektir. Bunun dünya tarihinde ilk örneği olan 1871 Paris *Komünü*'nde komüncüler, devlet organlarını toplumun efendisi olmaktan çıkararak *toplumun hizmetçiliğine* dönüştürdüler. Engles'in sözleriyle "kamu gücünü ve vergileri ödetmek hakkını kullanan" ve "toplumun organları olarak, toplumun üzerinde" yer alan, otoritesini olağanüstü yasalarla sağlama bağlayan "görevliler", *halk tarafından seçilebilir, sorumlu ve her an geri çağırılabilir* toplum üyeleri haline getirildiler.

Bürokraside yapılan değişiklikler burada kalmıyordu. *Yönetimin bütün kollarındaki memurlar,* sorumlu, seçilebilir, geri çağrılabilir olmanın yanısıra, *kamu işlevlerini işçi ücreti karşılığında* göreceklerdi.

"Devlet kodamanlarının geleneksel rüşvet ve temsil ödenekleri, bu kodamanların kendisiyle birlikte yokoldu... Adalet görevlileri yalancı bağımsızlıklarından yoksunlaştırıldılar,...seçilir, sorumlu ve geri çağrılabilir olacaklardı..." (Karl Marks, *Fransa'da İç Savaş,* seçme yapıtlar, İng. Basım, c.2, s.220)

Liberallerin perspektifinin *çok ötesinde* kalan bu ucuz, çabuk, basit devlet sürekli orduyu da kaldırdı, yerine silahlanmış halkı geçirdi. "Komün, iki büyük masraf kaynağını, sürekli ordu ve memurculuğu ortadan kaldırarak, bütün burjuva devrimlerin belgisi olan ucuz hükümeti gerçek yaptı." (agy, s.222)

İşçi sınıfı, böyle bir almaşığın burjuva devlet çerçevesi içinde gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğunu, burjuva devletten sürekli kazık yiyen halka anlatırken, devlet makinesinin *iyileştirilmesinin değil,* yıkılıp *yokedilmesinin* toplumun önünde duran *görev* olduğunu gösteriyor. Bürokrasinin, memurculuğun kerte kerte sönmesine, devlet organlarının, devletin ortadan kalkmasına giden bir süreci, komünizm sürecini öngören bu görevde ilk durak, burjuva devleti yıkmak, parçalamak, bütün toplumu sömürülenlerin, emekçilerin silahlı öncüsü olan proletaryanın buyruğuna sokacak olan *ucuz, basit, çabuk devleti* kurmaktır. Bu ise gerçek bir *halk* devrimiyle gerçekleştirilebilir: "İleri Demokratik Halk Devrimi'nin canalıcı hedefi, siyasal devrim aşamasında burjuva devlet aygıtının parçalanmasıdır. Kapitalizm koşullarında, burjuvazinin bürokratik-askersel aygıtının *parçalanması,* her gerçek halk devriminin *ilk koşuludur.*" (TKP, *IV. Program Taslağı,* s.9)

Proletarya diktatörlüğü, *Paris Komünü*'nün ilk kez topluma tanıttığı almaşığı yaşamın parçası yapacaktır. Yetkin merkezi otorite ve bunun yanında yerel organlara geniş özerklik yaratılacak, tüm devlet görevlileri (yönetim, yargı, eğitim) seçimle göreve gelecek ve seçmenler bunları her an geri çağırma hakkına sahip olacaklardır. En yüksek memurun aylığı nitelikli işçinin aylığını geçmezken, mahkemelerde halk temsilcileri yer alacak, ordu dağıtılıp yerine halk ordusu kurulacaktır. Devlet işleyişinde açıklık ilkesi güvence altına alınacaktır. (*IV. Program Taslağı, s.15)*

Bu denli demokratik uygulamaları, ne burjuva devletin "akıllı yöneticileri" ne de liberalleri istemezler. Çünkü "demokrasi gerçek olmaya, halkın iradesini süregen biçimde yansıtmaya yöneldikçe, kapitalist sistemin temelini dinamitlemeye başlar."

Gerçekten, bürokrasinin "vatandaşların istekleri doğrultusunda düzenlenmesi" istemi böyle bir dinamitlemeyi, *burjuva* devlete karşı *devrim savaşımını* nesnel olarak Türkiye toplumunun önüne koymuştur. Reformlar devrim savaşımının yan ürünleri olacaktır.

Devrim için savaşmak

Resmi TKP yönetimi, iradesi dışındaki gelişmelerin bir sonucu olarak cuntaya bir gecede faşist deyiverdi. Böylece, sol güçlerin ezici çoğunluğundan soyutlanmışlıklarını kırmaya çalıştılar.

Daha sonra, TKP-*İşçinin Sesi*'nden yaptıkları aşırmalarla bir "program" çiziktirdiler. Uydurma bir toplantıyla yarım yüzyıllık bir ayıbı silmiş görünüp, büyük bir pişkinlikle, yeniden piyasaya çıktılar. Kendilerinin dışındaki oportünistlerle kucaklaştılar.

Getirdikleri yeni oportünist program, izledikleri kuyrukçu siyasetin devrimci siyasetten ayrımını daha net bir şekilde koyuyor. Aradaki ayrım, devrim için mi, burjuva demokrasisi için mi diye özetlenebilir.

Komünistlerin varlık nedeni, devrim için savaşmaktır. Komünistler, işçi sınıfını egemen sınıf olarak örgütlemek için savaşırlar. Bu hedef uğrunda savaşırken eğer bir yan ürün olarak reformlar elde edilirse bunu küçük görmeyiz. Ama reformları, ortaya çıkabilecek ara gelişmeleri baş hedef olarak öne sürmeyiz. "Şimdi taktik yapalım, devrim hedefini geri çekelim, yarın ya da öbür güne saklayalım" yollu bir komplocuculuk anlayışı komünistlerin kitabında yoktur.

Komplocculuk ikiyüzlülük demektir. İnsanları, kadroları aptal yerine koymak demektir. Örneğin, menşeviklerin iştahını kabartan Halil Tunç'a bakın eskiden ne deniyordu:

"Halil Tunçlar, hakkını arayan işçileri Kozlularda, Kanlı Pazarlarda kurşunlatan Demirel hükemetini desteklediler." (*Atılım*, Nisan 1974)

"Faşist Türkeş'le el ele veren sarı sendika ağaları, Tunçlar gericiliğin vurucu gücü oldular." "Halil Tunç ve eli altındaki faşist kabadayılar, Adana'da Paktaş ve Bossa grevlerinde Demirel hükümeti ile işbirliği yaptılar, işçilere, sendikacılara saldırdılar, kan döktüler. Sıkıyönetim döneminde işçi sınıfına uygulanan faşist baskı ve terörü Halil Tunç ve arkadaşları desteklediler." (*Atılım*, Mayıs 1974)

İşte, resmiler dün böyle dedikleri Halil Tunçlarla "ulusal demokrasi" kuruyorlar. İşçi sınıfımız bu sahtekarları layık oldukları yere, tarihin çöplüğüne atacaktır.

M. Şimşek, Paris

R jim zorlanıyor

Türkiye'de rejim kaygan bir yola girmiştir. Durmak bilmeyen zamlar ve pahallılık yüzünden halk artık isyankâr olmuştur.

Halkın kabaran öfkesini artık bastırmak zorlaştı. 5-10 kişiyi zindana atmakla iş bitmiyor. Açlığa-yoksulluğa terkedilen halkımız faşizmi gördü, nefreti daha da arttı. Toplu karşı koyuşlar, toplumsal patlamalar gündemdedir. Bu yüzden 6. Filo'ya kucak açıldı. Halkımıza gözdağı verilmek istendi.

12 Eylül'ün baskı ve terörü halkımızı sindirememiştir. Orduya karşı yükselen nefret burjuvaziyi korkutmuştur. Ordu daha fazla yıpranmasın diye kademeli olarak geriye çekilip, pusuya yatırılmıştır. Yerine sivil görünümlü bir hükümet dikildi. Bu dönemde 1961 Anayasası'na geri dönülmesini isteyen burjuva partiler türedi. Bizim menşevikler de aynı istemi dile getirdiler. H. Kutlu'nun "biçimi ne olursa olsun burjuva demokrasisi içinden geçilerek sosyalizme varılacak" demesi işçi sınıfına ihanettir.

İşçi sınıfımız bu hainlerin maskesini düşürecek, devrimin önündeki engelleri ezip geçecektir.

C.Savaşır, Frankfurt

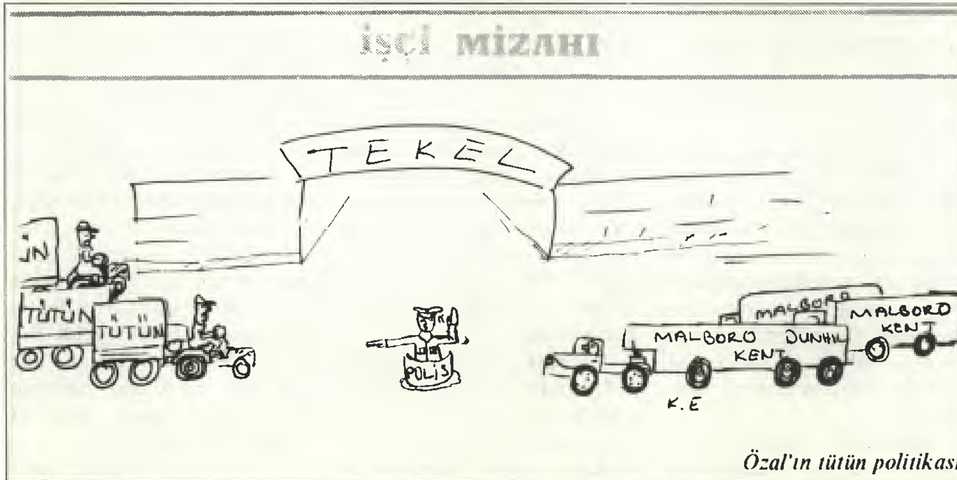
BİR KOMÜNİST İŞÇİNİN NOT DEFTERİNDEN

Bir yoldaşımızın, çalışırken defterine aldığı notların son bölümünü yayınlıyoruz

Tek dünya pazarı

Bugün iki dünya sistemi vardır ama bir tek dünya pazarı vardır. Kapitalist sektör de sosyalist sektör de onun parçalarıdır. Dünya pazarına emperyalist ülkeler egemendir. Böyle olduğu sürece, ister istemez kapitalizmin bunalımları sosyalist ülkelere de yansıyacaktır. Örneğin, sosyalist ülkeler bazı malları kapitalist ülkelerden almak zorundadır. Enflasyondan ötürü bu malların fiyatları artınca sosyalist ülkeler durmadan yüksek fiyat öderler. Böylece enflasyonu devralmış olurlar. Dolayısıyla sosyalist ekonomiler de kapitalizmin krizinden etkilenirler.

Maocular ve menşevikler sosyalizmi dünyadan kopararak açıklıyorlar. Halbuki, özellikle geri kalmış ülkelerde kurulan sosyalizm dünyadan koparılmış olarak çok fazla ilerleyemez. En başta bunun önünde emperyalizm duruyor. Yaşayan sosyalizmin güçlenebilmesi için emperyalizmden kopan yeni zayıf halkalarla beslenmesi gerekir. O halde, bu iki sistem arasındaki çelişki dünya devrimiyle çözülür. O zaman sosyalizm özgürce gelişir.

Özal'ın tütün politikası

D vrimci sanat

Hamburg Türkiyeli İlericiler Birliği'nde S. Erek yoldaşımızla devrimci sanat üzerine bir söyleşi yapıldı.

Söyleşi ilgiyle izlendi, canlı bir tartışma yapıldı. Tartışılan konulardan biri de "ulusal kültür" konusu oldu. Özellikle Avrupa'da çalışan işçilerimizin durumunda bu ulusal kültürün somut etkileri tartışıldı. Konuşmalarda, ulusal kültürün özünde burjuva değerleri içerdiğine dikkat çekildi. İşçi sınıfının kendi değerlerinin asıl olarak sınıf savaşı içinde yaratıldığı anlatıldı.

TOPLUMDA HAVA DÖNÜYOR

Olanaklar önümüzde açılıyor

Yığınlara dalma sorunu önümüzdeki yılları belirleyen ana sorundur.

Artık toplumda gerçekten başka bir hava esiyor. Yığın çalışmasının olanakları adeta kendiliğinden önümüze çıkıveriyor. İki örnek anlatayım:

Geçenlerde bir gurup işçiyle ilişki kurdum. Oturup uzun uzun konuştuk. O kadar güzel, akılcı şeyler söylediler ki, aydınlık günlerin uzakta olmadığına bir kez daha inandım. Artık, onların deyimiyle, "mülkün sahibini bulmasının zamanının geldiğini" söylüyorlar. Eskiden onlarla ilişki kuran "öğrenci"lerin 12 Eylül'den sonra ortalıktan kaybolduğunu, anlattılar. "Sağlam bir örgütümüz olursa herşeyin altından kalkarız" dediler.

Bir başka ilişki de, bir meslek örgütünden çıktı. Bu örgüt 12 Eylül'den hemen önce bin kişilik toplantı yapmış. 12 Eylül'den sonra bu sayının onda birini bile yanyana getirememişlar. Üç yıl boyunca tek uğraşları örgütün kapanmamasını sağlamak ve işleyişi ayakta tutmak olmuş.

Oturup, geçmiş dönemin değerlendirmesini yaptık. Uzun uzun bu örgütün özgüllüklerine göre nasıl çalışma yapılması gerektiğini konuştuk.

İşte yoldaşlar, bu örnekler biraz gayretle birçok olanağın yaratılabileceğini gösteriyor. Yığınların içine dalmak için elimizi çabuk tutup olanakları değerlendireceğiz.

Ankara

Toplumdaki her sorun fabrikadaki sorunun çözümüne bağlıdır

İşçiler halkın öncüsüdür

Ben metal işkolunda çalışıyorum. Önce kendi çalıştığım işyerindeki koşulları aktarayım.

İki yılda zam olarak yalnızca bin lira alabildik. Aylık elimize ortalama 18-20 bin lira geçiyor. Ev kirası, yol parası, elektrik-su, çocukların okul masrafları derken ayın ortasında para bitiyor. Geçenlerde patrona beş kişilik bir heyet yolladık. Patron şöyle demiş: "Size zaten çok ücret veriyorum. Devletin tayin ettiği asgari ücret 10 bin lira. İşte iş, işte kapı."

Sözleşme yok, ikramiye yok, sigorta pirimlerinin yatırılması patronun keyfine kalmış. Bizim fabrikanın durumu işte böyle. Ama bir de öteki insanların durumuna bakmak lazım. Toplumdaki öteki insanların durumunu — sorunlarını biz işçiler olarak öğrenmek zorundayız. Bu yüzden otobüste — kahvede karşılaştığım insanlarla konuşurum. Geçenlerde köye giderken otobüste bir öğretmenle yanyana oturdum. İstanbul'da görev yapıyormuş. Eline ayda 37 bin lira geçiyormuş. "Ev yok, oda yok" diyor, günde 600 lira otel parası veriyormuş. Geriye kalanla ancak günlük masraflarını çıkarıyormuş. Kitap, defter, elbise alamıyormuş. Öğrencilerini sordum. Öğrencilerinden biri "hocam hep al diyorsun, hiç var mı demiyorsun" diye ağlamış. Ders malzemelerini alamadıkları için öğrenim zor yürüyormuş.

Köyde de şunu gördüm. Tütün yapmışlar, tüccar almış, halı dokumuşlar, tüccar almış. Ama daha hiç ödenme yapılmamış. Herkes eli böğründe yeniden üretime başlamak için parayı bekliyor.

Anlatmak istediğim şu ki, her köşede kapitalizmin çeşit çeşit sömürüsü, ezgisi var. Sorunlar çok birikti. Ahlak düşkünlüğü de başladı.

Biz işçiler, kafamızı kaldırıp etrafa dikkatle bakmalıyız. Biz bütün bu sorunlara sahip çıkıyoruz. Çünkü bütün bu sorunların çözümü fabrikadaki sorunun çözümüne bağlıdır.

İzmir

Yaklaşan yükselişe partimizi bir an önce daha da hırsla hazırlayalım.

Başkaldırı ruhu yükseliyor

Yoldaşlar Türkiye'de sevindirici gelişmeler var. Halkın içinde biriken kin ve öfke yavaş yavaş kendiliğinden eylemler olarak ortaya çıkıyor.

Bunlardan biri İzmir Kula Mensucat fabrikasında yaşandı. Burjuva gazetelerinin bile sözedemeden yapamadığı olay şöyle gelişti.

Bundan dört ay önce İzmir Kula Mensucat, elektrik borcunu ödeyemediği vb. nedenlerle kapatıldı. Bu süre içinde üç bin işçi işsiz kaldı. İşçiler kiralarını veremediklerinden evlerinden atıldılar, çok sıkıntılı günler geçirdiler. Bu arada patron fabrikalardaki stok malları gizliden kaçırıp satıyordu.

Fabrika üç ay sonra tekrar açıldı. Ama işçiler ücretlerini yine alamadılar. Teksif sendikası da işçilerin hiçbir sorunuyla uğraşmadı, açıktan işçileri sattı. Bunun üzerine işçiler Teksif'ten ayrılmaya başladılar. Bir hafta içinde binin üstünde işçi Teksif'ten istifa edip bağımsız bir sendikaya geçti. İşçiler görüşlerini şöyle belirttiler:

"Fabrikanın kapalı olduğu günlerde sorunlarımıza sahip çıkmayan, bizi oyalayan Teksif, fabrikanın açılacağını duyduğunda satılması için diretti. Bizlerin nerede iş bulacağını düşünmeyen bu sorumsuz sendikadan ayrılmaya karar verdik."

Bir başka olay da deprem bölgesinden. Bu bölge köylerindeki huzursuzluk yer yer patlamalara yol açıyor. Geçenlerde sağlık ekipleri doğum kontrolu için bir köyde toplantı yapıyorlar. Kadınlar, sağlık ekibi geldi diye toplantıya katılıyor. Bir bakıyorlar ki, gebelikten korunma yolları anlatılıyor. Kimsenin deprem sonrası acil sorunlarıyla ilgilendiği yok. Bunun üzerine kadınlar toplantıyı protesto edip terkediyorlar.

Olaylar ve halkın tepkisi ne kadar yalın ve isyankâr... Artık işçiler, emekçiler zulme karşı başkaldırmaya başladılar.

Biz komünistler, bu gelişmeyi devrim kanalına akıtmak zorundayız. Dört yılda topladığımız gücü artık değerlendirmenin zamanı geldi. Boşa geçirecek bir saatimiz bile yok, bir an önce, yaklaşan yükselişe partimizi daha da hırsla hazırlayalım.

S. Yıldız, İzmir

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ 4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

"Tüm yerli ve yabancı tekeller bir sıra içinde devletleştirilecektir" yerine, "Tüm yerli ve yabancı tekeller devletleştirilecektir" diyelim.

S. Y., İngiltere

Bu bölüme şu madde de eklenmeli: "*Dış borçlar için hemen, tek taraflı, sürekli moratoryum ilan edilecektir.*"

C., Fransa

"Tüm haberleşme ve ulaşım devletin elinde merkezileştirilecektir" sözü tüm ulaşım devletleştirilecekmiş gibi bir anlam veriyor. Bence *tüm* ulaşım konusunda "tüm ulaşım merkezi bir kontrole bağlanacak ve adım adım devletleştirilecektir" dense daha iyi olur.

A. S., İngiltere

"Herkes için çalışma zorunluluğu konacaktır."

"Burjuvazi çalışma zorunluluğunu açıkla koymuş. Bizde nasıl olacak? Herkesin kendi dalında iş gösterilebilinecek mi?

S. Ö., İngiltere

"Sağlık durumu elverişsiz ve emekliler dışında herkese çalışma zorunluluğu" olarak değiştirilmelidir.

S. B., Almanya

Bu maddede herkese iş olanağı yaratılacağı belirtilirse daha iyi olabilir. Programın bütünü bunu açıklıyor ama tekrar belirtmekte yarar olacağı kanısındayım.

C. C., Hollanda

* * *

"Zaman içinde nüfusun ülke içinde daha dengeli bir dağılımı sağlanacaktır" maddesi Genel Ekonomik Önlemler başlığı altında verildiği için nüfusun ülke içinde ekonomik olmayan önlemlerle, iradi-yönetimsel bir dağılımı amaçlamadığı açıktır. Zaten "zaman içinde" diyerek bu anlatılmak isteniyor. Kastedilen üretici güçlerin gelişmesini daha da hızlandıracak dengeli nüfus dağılımıdır. Yine de şöyle bir ifadenin amacı daha iyi anlatacağını düşünüyorum: "*Üretici güçlerin gelişmesinin istemlerine uyarlı olarak, zaman içinde nüfusun ülke içinde daha dengeli bir dağılımını sağlayacak bir yatırımlar siyaseti izlenecektir.*"

Önerimdeki "üretici güçler" ifadesinin fazlaca akademik olduğu düşünülebilir. Bu ifade yerine "Toplumsal gelişmenin istemlerine uyarlı olarak..." diye de yazılabilir.

K.U., İngiltere

"Çekle ödeme yaygınlaştırılacak, özellikle varlıklılar için yasal zorunluluk durumuna getirilecektir." Bu madde, İDHD programının mantığını veren en parlak maddelerden biridir. Yalnızca kadrolar açısından, sözcüsü oldukları sınıfın yaşam koşullarını derinden kavramaları ve sahip oldukları propaganda olanaklarının enginliğini görmeleri açısından şöyle öneriyorum: "*İşçi ücretleri dışındaki ödemelerde çek kullanımı yaygınlaştırılacak, özellikle varlıklılar için yasal zorunluluk durumuna getirilecektir.*"

Görüldüğü gibi, işçi ücretlerinin nakit olarak ödeneceğinin özel olarak belirtilmesi, komünistlerin işçi sınıfının vazgeçilmez haklarına hiçbir zaman dokunmayacaklarına ilişkin siyasal mesajını titizlikle koruyup güçlendiriyor. Sınıfın güvenini arttırıyor.

R., İngiltere

"*Küçük üreticinin mallarının pazarlanması devlet tarafından güvence altına alınacak*" maddesini ekleyelim.

S. Y., İngiltere

Önlemlerin maddeler halinde sıralanması ister istemez bir önem sırasına işaret eder. Bu sıralamada gözetilmesi gereken hususlar şunlar olmalıdır. Devlet tekelci kapitalizminin, finans-kapitalin en üstün organizasyonlarından, işleyişlerinden aşağı doğru; sanayi proletaryasının, işçi sınıfının günlük yaşamında doğrudan temasta olduğu sorunlardan öteki sınıf ve katmanların sorunlarına doğru. Bu anlayışla bu bölüm altındaki maddelerin şu sırayla yer almasını öneriyorum: Md 5, Md 6, Md 7, Md 9, Md 1, Md 14, Md 15, Md 16, Md 8, Md 11, Md 2, Md 10, Md 4, Md 13, Md 18, Md 3, Md 17, Md 12, Md 19.

K.V., İngiltere

4.9. Demokrasi savaşımının ve ileri demokratik halk devrimi programının mantığı

"Ancak gerici sınıf izin vermezse işçi sınıfı başka türlü yapmaya, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti bir anda yok etmeye de hazır olacaktır." Bu ifadenin değiştirilmesi yerinde olur. Paragrafa yanlış bir anlam kazandırıyor. Bu paragraf yanlış yoruma çok açık. Sosyalist devrim yerine, sosyalizme açılacak, devrimci dönüşümleri gerçekleştirecek İDHD'yi önermemizin nedeni bu paragrafta burjuvaziye bağlanmış. Başta devrim için küçük burjuvazinin katkısına, desteğine ihtiyaç olduğunu belirterek İDHD hedefini koyuyoruz. Sonra işçi sınıfının başka türlü de yapabileceğini de koymakla önceki fikri zayıflatıyoruz. Neden daha "ileri"sini yapabilecekken böyle bir taktik izliyoruz. Burayı çok net koymak gerekli. Yoksa menşeviklerle aramızdaki farklılık da iyi görülmez.

C.T., Hollanda

5. Sosyalist toplum ve sosyalist devlet

5.1. Sosyalizm: komünizme dönüşüm dönemi

"Bundan dolayı, komünizm ilk aşamada burjuva hukukun dar çevrenini korur" derken, komünizm sözünü sosyalizm olarak değiştirelim. Yoksa karışıklık yaratıyor. Sosyalist devrim yerine zaman zaman komünist devrim denmesi olumlu. Ama, sosyalizm kapitalizmden komünizme geçişin bir alt aşamasıdır dedikten sonra sosyalizm ve komünizm sözlerini birbirinin yerine kullanmak doğru olmuyor. Sosyalizm sözünü, ne anlama geldiğinin bilincinde olarak kullanmanın bir zararı yok. Tersine gerekli.

A.S., İngiltere

"Devlet mülkiyetinin kapitalist karakterini..." diye başlayan cümleden sonra şöyle bir cümle eklenebilir: Ama o zaman bu anlamda "mülkiyet" de kalmayacaktır.

İ.D., İngiltere

"Proletarya diktatörlüğü işçi sınıfının kendi devletini kurmasından komünizme dek uzanan süreyi kapsar" cümlesinde "komünizmin üst aşamasına" diyelim.

M.V., İngiltere

"Tek ülkede komünizm olmaz" saptamamız, komünizmin ilk aşaması olan sosyalizmin tek tek ülkelerde olabilmesiyle ters düşmez. Bu fikri açmamız gerekmiyor mu?

Y.H., İngiltere

5.2. Sosyalist demokrasi

İster burjuva, ister proleter devlet olsun her iki devletin de özü diktatörlüktür. Yani kapitalist devletin de sosyalist devletin de özü diktatörlüktür. İki devletin arasındaki fark özde değil içeriktedir. İçerik değişince biçim de değişir. Çünkü biçim içeriğe bağlıdır. Öze değil.

"Aynı özlü devlet çok farklı biçimlerde örgütlenebileceği için..." cümlesindeki aynı özlü devlet ne demektir? Tüm devletlerin özü aynıdır. Değişik olan içeriktir. *Sosyalist devlet halkın çoğunluğunu temsil eden bir içeriğe sahiptir.* Kapitalist devletin ise azınlığın çıkarını temsil eden bir içeriği vardır. Her iki devletin biçimleri içeriğe bağlı olarak değişiktir.

Aynı şekilde iki kapitalist devleti düşündüğümüzde ikisinin de özü diktatörlüktür. Örneklersek, eğer biçim öze bağlı olsa, Türkiye ile F.Almanya arasında fark yok demek gerekir. Oysa bugün Türkiye'de faşizm, F. Almanya'da burjuva demokrasisi var. İçerik değişik olduğu için biçimler değişiyor. Polonya ile Sovyetler Birliği'ni de düşündüğümüzde de aynı sonuca varırız. Her iki devletin de özü çoğunluğun çıkarını temsil eden diktatörlüktür. Ama biçimleri değişiktir.

B. Almanya

Bürokrasinin uzmanlık dalı olmasına karşı memurların seçilmesi yetmiyor mu? 10 yıllık işçi 2 yıl da memurluk yapıp yeniden işçiliğe dönerse ne olur?

F.I., İngiltere

6. Komünist partisi

Bu bölüm programda gerekli mi bilemiyorum. Gerekliyse, "partinin ne yapacağını açıklayan belgeye, bunları yapacak partinin nasıl bir parti olduğunu katmakta yarar vardır" diye bir fikir eklenebilir.

F.I., İngiltere

İlk kez bugün tam anlamıyla tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfı ortaya çıkmışsa, bu nesnel durumun dünya partisi için bir çağrıyı, gerektirdiği anlatılırsa iyi olur. Ayrıca komünistlerin, proletaryanın vatanı yoktur fikri eklensin.

B.T., İngiltere

Sovyetler Birliği'nin dünyada oynadığı rolü dünya devrimi açısından ele aldığımızı belirttiğimize göre, proletarya enternasyonalizminin ana ölçütünün sadece dünya devrimine karşı tutum olduğunu söylesek yeterlidir.

L., İngiltere

TKP işçi sınıfının yalnızca ideolojik-siyasal öncüsü değil, *sınıfın* partisidir, onu örgütler, diye anlatalım.

Hollanda Parti Örgütü

Türkiye Komünist Partisi emekçilerin gerçek çıkarlarının savunucusudur, başlığı çıksın. Araya nokta ve ara konsun. Zaten iki cümleden biri bu başlığın aynısı. Tekrar çok göze batıyor.

I.D., İngiltere

"Yığınları şiddet yoluyla devrim görüşleriyle yoğurmak gerekliliği, Marksizm teorisinin kökünde yatar" cümlesinde "şiddet yoluyla" sözlerinin anlamı açık değil.

Ö.K., İngiltere

"Şiddet yoluyla devrim"in altını çizsek iyi olur. Yığınlara şiddet uygulayarak onları devrim görüşüyle yoğurmak anlamı çıkabiliyor. Ayrıca altının çizilmesi bizi birçok oportünist akımdan ayıracaktır.

Y.H., İngiltere

Kalıcı kadrolar bölümü bence gereksiz. Yanlış demiyorum ama bunu belirtmenin amacını anlayamıyorum. Kalıcı kadrolar elbette uzun dönemde belli olur. Buna hiçkimse karşı çıkmaz. Ancak örgüt içinde evlat, üvey evlat izlenimi bırakabilen böyle birşeyi yazılı hale getirmek yararlı değil zararlı olur görüşündeyim. Kaldı ki kalıcılığın ya da gidiciliğin sonsuza dek ne garantisi ne de ölçüsü olabilir.

Bu, tarihte hep böyle olmuştur. MK'lardan politbürolardan insanlar ayrılıyor. Bu insanlar ayrılıncaya kadar kalıcı değiller miydi? Veya diyelim ki bir kişi partiye üye oldu, dört beş yıl (süresi var mı bilmiyorum) her görevi yaptı. İyi bir komünist oldu. Bu insan kalıcı kadro listesine mi girmeli? Bu, eşyanın tabiatına aykırı birşey gibi geliyor bana.

H.H., Almanya

Programın sonunun tansiyonu daha yüksek, daha genel bir paragrafla bitmesini öneriyoruz.

Hollanda Parti Örgütü

Tartışma örgütümüzü ilerletiyor

Yoldaşlar,
Program tartışmalarımız Kasım ayı başından beri sürüyor. Nesnel zorluklardan ötürü tartışmaları sanırım Şubat sonunda bitirmiş olacağız. Nesnel zorluklarımız şunlar: Toplantı yapılan yerin güvenliği, toplantı yapılan yerin psikolojik etkisi (gürültü ya da çevrenin dikkatini çekmeme çabası, vb.), bunların yanında bazı yoldaşların okuma olanağı bulamaması (uzun iş saatleri, vb.) Tüm bu olumsuzluklara rağmen program tartışmasına katılma görevimizi coşkuyla sürdürüyoruz.

İçinde bulunduğumuz nesnel olumsuzluklar olmasa inanıyorum bu tartışma en baştan en sona hepimize büyük adımlar attıracaktı. Eksiğiyle becerebilmek bile bizlere ilerleme getiriyor.

Herkes önce programın tümünü okudu. Tümü üzerinde görüşme açtık. Birçok yoldaşın dikkatini köylülük bölümü olmayışı çekmiş. Tabii Yürükoğlu yoldaşın *63. Yıldönümü* konuşmasını hatırlasalardı bu soruyu yöneltmemiş olacaklardı. İlk okumanın ardından her bölümle ilgili sorular çıkarıldı. Bölümlerle ilgili yazılı yanıt istendi. Yanıtlar incelendi. Tüm sorular ya ikili ya da organ olarak tartışıldı. Eksik yanıtlar üzerinde daha ayrıntılı açıklamalar yapıldı. Böylece daha iyi bir duruma geliyoruz. Yine zaman zaman tartışmanın heyecanına kendimizi kaptırıp bazı işleri sonraya bıraktığımız da oluyor. Örneğin yığın çalışması. Tabii yeniden uyarılar, eleştiriler, özeleştiriler. Ve hep birlikte kavgayı her yönüyle ileriye doğru itiyoruz.

D.İ., İzmir

Toprakta mülkiyet biçimleri üstüne

"Genel ekonomik önlemler" bölümünde toprak mülkiyeti ve düzenlemesine ilişkin madde bence bu bölümde en sorunlu maddedir. Bu konuda henüz bütünsel bir anlayışa varamadım. Bu yüzden maddenin tümü için somut bir formülasyon önerim yok. Ama bana tutarsız gibi gelen bazı noktaları sıralayayım:

Maddenin "tüm topraklar üzerinde özel mülkiyet kaldırılacaktır" hükmündeki kesinlik, "geri kalan topraklar, tarım emekçisine gereksinimi oranında dağıtılacaktır" deyişindeki belirsizlikle bulanıyor.

Salt mantıkla bakıldığında, dağıtılan topraklarda özünde özel mülkiyet olacağına göre (en azından bunun böyle olmayacağı belirtilmediği için) baştaki hükümle çeliştiği akla geliyor.

Aynı eleştirici mantıkla bakmayı sürdürürsek, cümlenin bütününün, küçük toprakların özel mülkiyetini ihmal etme, özel mülkiyeti yalnızca büyük kapitalist çiftliklere atfetme gibi bir mahsuru da barındırdığı görülüyor.

Bu belirsizliklerin bir sonucu olarak, toprakta özel mülkiyetin akibeti seçilemiyor. Oysa taslakta kooperatifler üzerine anlatılan ve sözü edilen "küçük üreticiler" toprakta özel mülkiyete işaret ediyor. Sosyalist kuruculuk çerçevesi içinde "tekeller dışında kalan özel işletmeler uzun bir sürede ve tedricen devletleştirilecek" diye anlatılanlar, endüstride özel işletme olursa tarımda hayda hayda küçük özel mülkiyet olur fikrini uyandırıyor. Sonra, "kollektifleştirme hareketi özellikle yavaş ve gönüllü yürütülecektir" fikri sosyalist kuruculukta toprakta küçük özel mülkiyetin varlığını öngörüyor.

Türkiye devriminin içinden geçeceği özgüllükleri sezebildiğim kadarıyla, devrimin "toprak dağıtımı" gibi bir ödüne başvurmasının yerinde olacağını düşünüyorum. Ancak, dağıtılan toprakların özel mülkiyet olarak tescili gerekmez. Çünkü bunlar kapitalistlerin mülksüzleştirilmesiyle elde edilmiştir. Bu mantığın doğal uzantısıyla, bu toprakların devlet mülkiyetinde olması gerekir. Sonra, toprak dağıtımından yararlanan tarım emekçisinin zaten daha önceden özel mülkiyeti yoktur ya da çok azdır. Eski düzende sahip olmadıkları birşeyi yeni düzende onlara vermek geriye dönüşün *yığınsal* tabanını istemeden güçlendirebilir. Bu yüzden, dağıtılan toprakların yalnızca *işleme hakkı* verilmeli, mülkiyeti devlette kalmalıdır. Bu aynı zamanda gönüllü-tedrici kollektivizasyonu destekleyecek, kolaylaştıracak bir yasal düzenlemedir.

Sonra, dağıtımı yalnızca tarım emekçilerine sınırlamamalı. Devrim sırasında doğrudan kollektifleştirme hareketleri de fışkırabilir. Bu olanağı gözönüne alarak, "topraklar tarım kollektiflerine, tarım emekçilerine gereksinimleri oranında dağıtılacaktır" demek daha uzak görüşlülük olur.

Söylediklerimden ortaya çıkan ve bu maddenin yeniden yazılışında dikkate alınmasını önerdiğim tabloyu özetleyeyim.

Devrimden sonra sosyalist kuruculuk döneminde tarımda şu mülkiyet biçimlerinin yanyana yaşayacağını sanıyorum:

1. Devlet mülkiyetindeki tarım işletmeleri. Bunlar, halen devletin elinde olan tarım işletmeleri ve kapitalizmin sosyalizm için yeterince hazırladığı özel tarım işletmeleridir. (İlle de büyük topraklar, işletmeler demek uygun değildir. İşletmenin, toprağın birimi küçük olabilir ama sosyalizm için yeterince hazırlanmış bir üretim araçları yığınını temsil edebilir. Yığınların bilincini, hareketliliğini katmazsak, bu kategoriyi ayırmada bakılacak yer, devlet mülkiyeti altında eskisinden yüksek ya da en azından eskisine eşit bir üretim düzeyinin tutturulup tutturulamayacağıdır.)

2. Birinci kategoriye girmeyen topraklardaki mülkiyet biçimleri.
a) özel toprak mülkiyeti
b) dağıtılan topraklar: i. işleme hakkını tasarruf eden bireysel mülkler, ii. işleme hakkını tasarruf eden tarım kollektifleri.

İkinci kategoride aşağı yukarı üç ayrı mülkiyet biçimi seçiliyor. Yaşam çok daha renkli biçimler getirebilir. Örneğin bu üç biçimin çeşitli birleşimlerinden türeyecek kollektif mülkiyet biçimleri çok olasıdır.

Akılda tutulması gereken son bir nokta da, tarımda doğabilecek bu yapının, sosyalizme gidişi destekleyecek bir biçimde ustaca hazırlanmış bir miras yasası ve başka hukuksal düzenlemelerle iteklenmesi gerektiğidir.

R.A., İngiltere

Kadın sorununun çözümü kömünizmi çağırıyor

Değerli V. Dursun Yoldaş,

11 Kasım'da göndermem gereken metni ancak bugün bitirebildim. Kafamda henüz açık olmayan noktalar vardı. Daha doğrusu programda bazı görüşlerin yer alması gerekir mi diye bir türlü karar veremiyordum.

Bu bölümde senin izlediğin ve bana önerdiğin plana uydum. Yalnızca bazı yönlerini açtım. Öne sürdüğüm istemler konusunda tartışmak isterdim. Görüştüğümüzde buna olanak olur.

Haberlerini bekler, gözlerinden öperim.

Programın "kadın" bölümü için önerim şöyle:

Kadın

Kadınların ezilmeleri özel mülkiyet, ataerkil aile, sınıf ve devletin ortaya çıkmasıyla başlamıştır. Cinsiyet farkı her zaman toplumsal bir eşitsizliğe neden olmamıştır. Kadınların ezilmeleri, sınıflı topluma geçiş dönemine, yani insanın insan tarafından sömürülmeye başladığı döneme rastlar. Bu nedenle sömürünün ortadan kaldırılması kadınların kurtuluşunun başlangıcı sayılır. İşçi sınıfının ve kadınların kurtuluşu bu nedenle birbirine bağlıdır. Biri kurtulmadan diğeri de kurtulamaz.

Komünizmin ilk evresi sosyalizmde, altyapının değişmesiyle birlikte üstyapı kurumları bir süreç içerisinde değişir. Aile toplumun ekonomik birimi olmaktan çıkar. Ailenin yerine getirdiği işlevler özel alandan toplumsal alana geçer. Ülkenin üretici güçlerinin gelişme düzeyine bağlı olarak ev işleri ve çocuk bakımı toplumsal bir niteliğe dönüşür. Kadının gerçek kurtuluşu küçük ev ekonomisine karşı mücadele ile, yani bu ekonominin büyük sosyalist ekonomiye dönüşümü ile başlar. Sosyalizmde, komünizmin tohumlarını atmak zorundayız. Kadınların toplumsal üretim ve hayata katılması, erkeklerle olan eşitsizliğini azaltmak ve ortadan kaldırmak için gündüzlü-yatılı kreş, yuva ve ilkokullar, işçi yemekhaneleri, sosyal servis merkezleri, kollektif çamaşırhaneler açmak zorundayız. Bunların bazıları kapitalist ülkelerde de var. Ama sayıları yeterli olmaktan uzaktır, ayrıca nitelikleri de farklıdır. Kapitalizm kadınların işgücüne büyük ölçekte gereksinim duyduğu zaman (savaşlar buna bir örnektir) gerekli sayıda kreş, yuva açar. Kadınların işgücüne gereksinimi bitince onları tekrar evlerine yollar, açtığı kreş ve yuvaları kapatır.

Bilimsel ve teknolojik devrim ile kadınların ekonomik ve bunun yanısıra toplumsal kurtuluşunun maddi temelleri daha da olgunlaşmıştır. Bugün bunun sayesinde ilk kez kadının yeniden üretici işlevi ve beraberinde getirdiği çocuk bakımı ve ev işleri asırlardır süren kalıbın dışına çıkma olanağına kavuştu ve kavuşuyor. Üretici güçlerin dev adımlarla ilerlemesi, geleneksel kadın rollerini yavaş da olsa geride bırakıyor. Üretici güçlerin ulaştığı düzey kadın sorununda komünizmi nesnel bir gereksinim haline getirdi. Sömürücü sınıfın üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti ile birlikte uyguladıkları aile biçimi ve kadına atfedilen kadın rolleri, siyasal ve toplumsal hayattan onları uzak tutmaları, bu dev ilerleme ve olanaklarla eski biçimlerin parçalanmasını nesnel olarak gerektiriyor.

Kadınlar her zaman üretim sürecine katılmışlardır. İlkel, köleci ve feodal toplumlarda kadınlar nesnel olarak üretimde vardı. Fakat üretici güçlerin geri olması, kadınların köyde ve dağınık çalışması, toplumda ne emekçi ne kadın olarak örgütlenmemiş olmaları, eğitimden uzak kalmış olmaları onları toplumsal ve siyasal hayatta temsil yeteneğinden yoksun bırakmıştır. Fakat kapitalizmle birlikte ekonomiye katılmalarında hem niceliksel hem de niteliksel değişim olmuştur. Kadınlar, öteki sınıf kardeşleriyle birlikte, kapitalistlerle doğrudan yüzyüze gelmekte, kurtuluşlarının sınıf mücadelesi gerektirdiğini görmektedirler. Sendikalar içinde örgütlendiklerinde karşılarında patronla birlikte devleti görmektedirler. İşçi, emekçi kadınlar hızlı bir uyanış içindedirler.

Nasıl işçi devrimin öncüsüyse, işçi kadın da tüm emekçi kadınların öncüsüdür. Kadın hareketinin birliği işçi-emekçi, Türk-Kürt kadınlarının birliğinden geçer. Kadınların katılmadığı bir devrim kazanılamaz.

Kadın sorununun temelinin kurutulması, üretim araçları üstünde özel mülkiyetin kaldırılmasından geçmektedir. Burjuva hakkın dar çerçevesi aşılmadan, yani hak katkıya bağlı olmaktan çıkmadan kadın tam kurtulamaz. İşbölümünün ortadan kalktığı komünizme dek kadın tam kurtulmuş olmayacaktır.

İleri demokratik halk devrimi kadın sorunun çözümünde önemli bir adım olacaktır:

1. Medeni hukuk hak ve görevlerde kadın ve erkeğin tam eşitliği anlayışı içinde yeniden yazılacaktır.

2. Kadınların çalışmasını ve üretime tam anlamıyla katılmalarını sağlayacak önlemler alınacak ve eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanacaktır.

3. Okuma yazma bilmeyen kadınların bunu en kısa zamanda öğrenmelerini sağlayacak kurslar ülke çapında açılacaktır.

4. Parti, sendika, meslek örgütü ve derneklerin bütün karar verme organlarında kadınlar 1/3 oranında bulunacak, devrimin daha sonraki yıllarında bu oran %50'ye çıkarılacaktır.

5. Kadınların gece kurslarına, dernek, sendika ve parti toplantı ve çalışmalarına katılmalarını sağlayacak yatılı kreş, yuva ve ilkokullar açılacak ve kadının siyasal yaşama aktif katılmasının önündeki tüm engeller kaldırılacaktır.

6. Kapitalist toplumda geleneksel kadın meslekleri olan işkollarının devrimden sonra aynı biçimde devam etmesi önlenecek, çocukların eğitiminde kadın ve erkek eğitimciler çalışacaktır.

7. Doğum kontrolu ve hamilelik sürecine son verme bütün kadınlara eşit ve parasız bir hizmet olarak sunulacak ve bu konularda yaygın eğitim olanakları sağlanacaktır.

8. Kadınların her düzeydeki örgütlenmesi devletten tam bir destek görecektir.

9. Tüm toplumda ilk adımda orta öğrenim getirilirken, ilkokul mezunu kadınlar için ortaokul bitirme, okur-yazar olanlar için ilkokul bitirme gece ve gündüz kursları açılacak, kadınların bir an önce genel eğitim düzeyine ulaşmaları sağlanacaktır.

10. Ordu dağıtılıp, yeni halk ordusu, halk milisleri kurulurken kadınların da katılımı için özel propaganda yapılacaktır.

11. Ülkenin somut koşulları göz önünde bulundurularak, tüm yönetim, yasama ve yargı organlarında en kısa zamanda kadın oranının 1/3'e yükselmesi için ve esas hedefin %50 olması gerektiği düşünülerek her türlü önlem alınacaktır.

12. Devrim fahişeliğin nesnel nedenlerini bir süreç içerisinde ortadan kaldırır. Fahişelerin topluma yeniden kazanılmaları ve üretime katılmaları için özel önlemler alınacaktır.

13. Ülkenin üretici güçlerinin düzeyi gözönünde bulundurularak ve bugünkü

teknolojinin verdiği olanaklarla ev işlerinin toplumsallaştırılması için kollektif yemekhaneler, çamaşırhaneler açılacaktır. Kadını eve bağlayan nedenler bir süreç içerisinde ortadan kaldırılacaktır.

14. Ev işleri ve çocuk bakımı tam anlamıyla toplumsal bir karaktere sahip olana dek bu işlerin ortak sorumluluk olarak erkek ve kadın tarafından yürütülmesi için gerek yasalarda ve gerekse ideolojik eğitimde ağırlık verilecektir.

15. Yasalarla tam eşitlik yetmez. Kadın sorununda ahlak önemli bir yer tutar. Kadınlara ayrı, erkeklere ayrı bir ahlak anlayışı burjuvazinin ahlak anlayışıdır. Proletaryanın ahlak anlayışında, onun çıkarlarını yansıtan, herkes için ortak bir ahlakın yerleştirilmesi için ideolojik eğitime özel bir önem verilecektir.

E.Ç., Fransa

Önerinin tümü geneliyle kabul edildi. II. taslağın ilgili bölümü buna göre değiştirildi.

Emperyalist ülkeler üstüne

Bizim program tartışmalarımızla belki doğrudan ilgisi yok ama "emperyalist ülkelerdeki komünist partilerinin programı ne olmalıdır" üzerine kafamda varolan soru işareti, bizim program tartışmaları sırasında açılmaya başladı. Bu konuda, aklıma yattığı kadarını yazmak istedim.

Emperyalist bir ülkede temel sorun işçi sınıfını kazanma sorunudur. Bu, Türkiye gibi ülkelerde de böyledir, ancak buralarda daha da ağırlıklı olarak. Türkiye'de ya da az gelişmiş başka bir ülkede, işçi sınıfının mevcut düzenin sürmesinde çıkarı olmadığını görebilmesi daha kolay. Düzenin sürmesi demek daha fazla baskı, açlık demek. Emperyalist bir ülkenin işçi sınıfı için öyle değil. Varolan düzen, dünya işçi sınıfının diğer bölüklerine (sosyalist ülkelerdeki bölükler de dahil olmak üzere) nazaran ayrıcalıklar sağlıyor. Buralardaki işçi sınıfı için dünya işçi sınıfının aristokrat kesimi demek fazlaca yanlış sayılmaz.

Emperyalist burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki çelişkiler, emperyalist sömürünün yarattığı olanaklar sayesinde yumuşatılabiliyor. Bu yüzden, buralarda devrimci durumun doğabilmesi, tek tek ülkelerin iç koşullarından ziyade, emperyalizmin dünyadaki egemenliğinin sarsılmasıyla olabilir. Herhangi bir emperyalist ülke, emperyalist hiyerarşinin alt sıralarına doğru hızla itilirse, bu da o ülkede devrimci durumu doğurabilir.

Emperyalizmin dünyadaki egemenliğini sarsacak olan, dünya devriminin ilerlemesidir. Bunun bir yolu varolan sosyalizmin emperyalizme her alanda üstün gelmesidir. Diğer yolu zayıf halkaların dişe dokunurlarında devrimlerin olmasıdır. Bu olmadan da yaşayan sosyalizmin tarihsel ve güncel eksiklik, zayıflıklarından dolayı emperyalizme üstün gelmesi olanaksızdır. Bir ülkenin emperyalist hiyerarşinin alt sıralarına itilmesi, emperyalist ayrıcalıklarını kaybetmesi üzerine hesap yapmak da doğru olmaz. Öyle birşey olursa olmuş olur.

Emperyalistler arası çelişkinin kızışması sonucu çıkacak bir savaş bu ülkelerde devrimci duruma yol açabilir, ama ille de buraya gidilmeyebilir. En garantili yol, zayıf halkaların önemli kesimlerinde devrimlerin olmasıdır.

Emperyalist, yani ileri kapitalist bir ülkede işçi sınıfı sayıca önemli bir yer tutuyor. O sınıf kazanılırsa, herşey yapılır. Olacak bir devrimde, tek başına, paylaşmasız diktatörlüğünü kurabilir. Ancak, buralardaki bir komünist partisi, ülkenin koşullarından, yani ekonomik gelişkinlikten kalkarak programını sosyalist devrim programı olarak koymalıdır. Böyle yaparsa bir adım ileri atamaz. Şimdiki yaptıklarıyla da yarım adım bile ileri atamaz. Programda ülkenin önündeki devrimci aşama sosyalist devrim olarak belirtilmeli, ama acil devrimci hedeflerin saptanmasında ülke içi koşullar dolaylı (ya da ikincil) bir role sahip olmalıdır. Bu devrimci hedefler, doğrudan dünya devrimine bağlı olmalıdır. Çünkü bu ülkeler emperyalist ülkelerdir. Ancak emperyalizmin dünyadaki egemenliğinin sarsılması o ülkelerde devrimleri yaklaştıracaktır. İşçilerin ekonomik haklarında artış, demokrasinin genişlemesi vb. elbette iyi şeyler ama bunlar devrimi yaklaştıran nitelikte istemler değil. Buralardaki iyileşmeler daha yetkin bir emperyalist ekonomi, daha yetkin bir burjuva demokrasisi demektir.

Komünist partilerinin programları şu acil istemleri kapsamalıdır:

1. Kendi ülkelerinin ordularının silahsızlandırılması. Bu aynı zamanda komünistlerin barış programının temeli olmalıdır.

Askeri paktların dağıtılması, füzelerin yerleştirilmemesi gibi istemler bunsuz bir anlam ifade etmiyor. Ayrıca şu anda, özellikle Avrupa komünist partileri füzelere ABD'ye ait olduğu için karşı çıkıyor. FKP kendi ülkesinin füzelerini hiç ağzına almıyor. Fransız tekelleri de ABD füzelerini kendi ülkelerinde istemiyorlar zaten. Alman burjuvazisi elinde füze olsa kendininkini ABD füzelerine elbette tercih eder. Bugün sadece ABD füzelerine karşı çıkmak ilericilik değildir.

SS20 füzelerine ve Varşova paktına karşı çıkmak da doğrudur, ama batı işçi sınıfının bilincini bulandıran sonuçlar doğuruyor. Bu konuda sosyalist ülkeler partilerinin konuşması daha doğrudur.

2. Kendi emperyalist burjuvazisinin ülke dışında sermaye, işletme vb. neyi varsa o ülkelere devredilmesi. Karşılıksız olarak ve devlete ait olanlar da dahil. O ülkelerin, az ya da çok gelişmiş olması, faşist ya da başka türlü yönetimlere sahip olması bu konuda birşeyi değiştirmez. Bunun yanısıra, az gelişmiş ülkelere karşılıksız yardım da istem olarak ileri sürülmelidir.

3. Teknolojik gelişme gözönünde bulundurularak, işgününün kısalmasını istemleştirmek. Bugün 35 saatlik çalışma haftası geri bir istemdir. Kaldı ki burjuva hükümetler de bunu programlarına aldılar. İş haftası 15 saat mi, 20 saat mi olur, bilimsel bir çalışmayla hesaplanmalı ve istemleştirilmelidir. Bunun dışında tüm fazla çalışma da yasaklanmalıdır. Daha doğrusu, saptanan zaman süresi azami çalışma süresi olmalıdır.

4. Tüm işletmelerin sahipliği ve yönetimi, işçiler tarafından seçilen, ve her an geri çağrılabilen, işçi komitelerine devredilmelidir. Yerel yönetimler de, sınıfların ve toplumsal tabakaların nüfus içinde sayıca tuttukları yerle orantılı olarak seçilmiş halk komitelerine devredilmelidir. Yargı ve denetim organları da aynı şekilde oluşturulmalıdır.

Tüm bu komiteler ülke çapında bir üst organ oluşturmalı ve temsili parlamentonun (dağıtılacak) yerini almalıdır.

Bütün organlarda kadınların oranı %50 olmalıdır.

Sayılan bu istemlerin hepsi de kendini dayatan istemlerdir. İşçi sınıfı ile emperyalist burjuvazi arasındaki ortaklığı yoketmeye yönelik istemlerdir. Hiçbiri kırıntıdan daha fazla pay almak hesabı üzerine kurulu değildir. Avrupa komünist partilerinin mevcut yakın programları, bana göre, emperyalist nimetlerden daha iyi yararlanma programlarıdır.

K.K., İngiltere

Taslak coşkulu bir dinamizm taşıyor

Değerli yoldaşlar,

İlk adımda bütünü üzerine görüşlerimi belirtip ilk bölümle ilgili bazı önerilerde bulunacağım.

* * *

Programın bence en önemli özelliği dünya komünist hareketinin yıllarca basit tekerlemelerle geçiştirdiği, bir türlü gündeme getirmeye cesaret edemediği sorunları ele alması ve doğru ideolojik açınımlar getirebilmesidir. Programın demokrasi ve sosyalizm, yaşayan sosyalizm, emperyalizmin yapısal değişimi, zayıf halkalar, dünya devrimi gibi tartışmalı konulara getirdiği çözümlemeler bu alandaki evrensel bilinç bulanıklığını, kafa karışıklığını gideriyor. Türkiye ve dünya devriminin yolunu gün ışığına çıkarıyor.

Özellikle Türkiye devrimci hareketinde yaygın olan taklitçilik, şablonculuk programda yok. Politik tanrılar, tapınaklar da programda yok. Böyle olması son derece olumludur. Devrim yapıp komünizm kuruculuğuna yönelmek için yola çıkan bir parti, teorisini kesimsel kazanımların dar pratiği içine hapsettiği zaman hareket yeteneği, yaratıcılığı yok oluyor, yığınlara önderlik edemiyor. Programımız bu tehlikelere kapıları kapattığı içindir ki her satırında, her paragrafında milyonları komünizm kavgasına çekmeye yetenekli, çoşkun bir dinamizm taşıyor. Bir komünizm savaşçısı yaşadığı toplum ile komünizm arasında şu ya da bu modelin ötesinde, sağlam bir mantık köprüsüne sahip olmalıdır. Onun komünizmin utkusundan kuşkusu varsa sağlam bir inancı olamaz. Programımız böyle kuşkuların kanser gibi yayıldığı günümüz dünyasında yanıt getiriyor. Komünizme inancı, modelleri tanrılaştırmakla değil, bilimin ve gerçeğin sağlam temelinde pekiştiriyor.

Programımız yeni ve lekesiz bir program. Her geçen gün bir başka ülkede iflas eden dogmatik tezlerin bıktırıcı, yılgınlık ve uyuşukluk yayan kof formüllerin onda izi bile yok. Gösterişli vaadlerin kolaylığına hiçbir yerde düşülmemiş. Kitle kuyrukçuluğu yapılmıyor, mucizelere bel bağlanmıyor. "Hele bir devrim yapalım ondan sonrası kolay" anlayışı ile çiziştirilmiş bir program değil. Proletarya diktatörlüğü, demokrasi, devlet konularında hiç duyulmamış yenilikler getiriyor ama evrensel doğrulardan bir milim bile savrulmadan yapıyor bunu.

Program taslağımız taşıdığı bu çerçeve ile savaşanların, savaşmaya kararlı olanların elinde sağlam bir rehber, burjuvaziye çevrilmiş güçlü bir silahtır.

* * *

Birinci bölüm üzerine görüş ve önerilerim şöyle:

Bu bölümü başından sonuna kadar doğru buluyorum. Kısaltılmaması bence doğru olur. Bazı eklemeler yapılabilir.

"Dünya sosyalist sistemi" başlıklı bölümde son paragraf içerisinde yeralan ana fikir biraz daha açılmalı, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdeki birtakım uygulamaları onaylamadığımız açıkça yazılmalıdır. "Dünya devrimi" bölümünde ilk taslakta yeralan "likidasyon tehlikesi" tespiti ilk taslakta olduğu gibi bu bölüme alınmalı, bu tehlikenin öznel ve nesnel nedenleri ve konuya bizim bakışımız Sovyetler Birliği somutunda ayrıntılı açıklanmalıdır. Sırasıyla:

— Ekim devrimi
— Toplumsal mülkiyete geçiş
— Sosyalizm kuruculuğu önündeki engeller (ekonomik gerilik, tek ülkede sosyalizmin zorlukları, yönetimin uzmanlık işi olması vb.)
— Bu güçlüklere rağmen sosyalizmin üstün başarıları
— Bu başarıları gölgeleyen iç ve dış politikalar (bürokratik deformasyondan gelen)
— Sovyetler Birliği'ndeki komünist görevler
— Likidasyon tehlikesine karşı acil önlemler

Bunlar bu bölümde yer almalıdır.

Sosyalist sistemin bu şekilde yerli yerine konulması, politik çizgimizi çekiştirmelere, çarpıtmalara karşı koruyacaktır. Sovyetler Birliği'ndeki hangi gelişmelerin dünya devrimine zarar verdiği sorusunu program düzeyinde yanıtlayacak, Sovyetler Birliği örneğinin olumsuzluklarının sorumluluğundan partimizi ve Türkiye devrimini koruyacaktır.

Bu önerilere bağlı olarak, "Dünya devrimi" bölümünde değişiklik yapılmalı. Üçüncü paragraf şöyle olmalı:

"Dünya devrimi, bugün varolan sosyalist ülkelerin ekonomik gelişmesine indirgenemez. Çağın dönüşümünü hızlandırmak ve geri dönüşsüz kılmak için devrimler gerekmektedir. Kapitalist ülkelerde devrimler ve sosyalist ülkelerde yaşamın *her alanında* ilerleme dünya devriminin karşılıklı olarak birbirlerine ivme kazandıran vazgeçilmez iki öğesidir."

3., 4. ve 5. paragrafların içeriği "Dünya sosyalist sistemi" bölümünde yer alması gerektiğine göre kaldırılmalıdır.

Ayrıca, "Bugünkü koşullarda..." diye başlayan 7. paragrafta, komünist önderliğin içine düştüğü bunalıma değinmek yararlı olur kanısındayım.

İlk bölümle ilgili görüş ve önerilerim bunlardır.

Yoldaşça selamlar.

E.O., Almanya

Örgütümüz KTDİB'de partimizin yeni programı üzerine düzenli çalışma yürütüyoruz. Yaptığımız toplantıların sonuçlarını iletiyoruz.

Tartışmayı yığın örgütümüze açtık

I. 27 Kasım 1983 günü program tartışması

Program tartışmasına, Duyuru ve TKP 4. Programı I. Taslak öneri İstatistiği'ni okuyarak başladık. Tüm yoldaşlar kısa sürede verimli ön sonuçlar alınıp II. Taslağın yayınlanmasını çok olumlu karşıladıklarını belirttiler.

"Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır" bölümü tartışmaya açıldı. Tartışmada yöntem olarak iki gurupta soru sorulması istendi. 1. Programı savunabilmek için iyice anlaşılması yönünde eğitim amaçlı sorular, 2. Program tartışmasını ilerletici yönde, açıklanması gereken ya da eksik görülen noktalar soruldu.

Birinci gurup sorular içinde:

Dünya pazarının tek oluşunun nedenleri tartışıldı.

Dünya devrimci merkezinin dünya devrim sürecine etkilerinin neler olduğu ve nedenleri tartışıldı.

Devrimci merkez olmanın siyasete bağlı olmayan nesnel bir konum oluşunun ne anlama geldiği tartışıldı.

İkinci gurup sorular (program tartışmasına öneriler kapsıyor):

"Emperyalist ülkeler arasında ayrılıklar yalnız ekonomik değil aynı zamanda siyasal ayrılıklardır" cümlesindeki siyasal ayrılıkların tartışılması istendi. (Şöyle soruldu: Dünya kapitalist sistemi zora dayalı organik bir bütündür diyoruz, sonra siyasal ayrılık diyoruz. Çelişmiyor mu?)

Dünya kapitalist sistemi içinde "işgücü kullanımları artmaktadır"ın ne anlama geldiğini ilk okuyuşta anlamakta zorluk çekiyoruz diye getirildi.

Kapitalizmde nüfus yasası meselesinin açılması istendi.

"Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü" bölümünde son kısım yanlış bir şekilde anlaşılabiliyor. Öneri, "...komünizmi alabildiğine yakınlaştırmaktadır..."dan sonra "bu da kapitalizmi sonsuza dek kurtaramayacaktır" cümlesinin gelmesi, "komünizm giderek daha çok pencereden bakmaktadır" cümlesinin başka yere konulması.

"Dünya devrimi" bölümünde sosyalizmin çözülmesi tekrar ediliyor. Öneri, sosyalizmin çözülme tehlikesi bir kez söylenip nedenleri ayrıntılı yazılabilirse iyi olur.

II. 4 Aralık günü program tartışması

Programın ikinci bölümü olan "Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi" işlendi.

Birinci gurup sorular:

1. "Türkiye emperyalizmin sömürüsü altında...". "Sömürüsü altında"nın ne anlama geldiği tartışıldı.

2. Türkiye'de tarımda kapitalizmin gelişmesi evrimci yoldan olmuştur. Evrimci yol ve Prusya tipi kapitalistleşme konuları üzerinde duruldu.

3. Kıbrıs'ta yaşayan toplulukların ayrı ayrı kendi kaderlerini tayin hakkı olup olmadığı tartışıldı.

4. Azalan kâr hadleri yasası tartışıldı. Azalan kâr hadlerinin artan kâr kitlesiyle bağı anlatıldı.

İkinci gurup sorular, öneriler:

1. "Sömürü altında"nın daha açık yazılması. (Ekonomik yönü mü, siyasal yönü mü daha ağırdır? Nasıl bir sömürü? Bu konu diğer siyasetler tarafından çok soruluyor dendi.)

2. "Bu, ekonominin dengesiz gelişmesi, ağır ve hafif endüstri arasında gerekli *orantının* kurulmaması demektir" cümlesinde, "... gerekli *dengenin* kurulmaması..." şeklinde değişiklik yapılması. (Orantı sözünü anlayamıyoruz dendi.)

3. Emperyalizmi kovmuş, bağlarını öldürmemiş. Çelişmiyor mu diye soru geldi. Ancak yapılan oylamada bunun öneri olarak yazılmamasına karar verildi.

4. İhracata yönelik endüstrileşme başarılırsa, ülkenin sorunlarını çözmede önemli adımlar atılmış olmaz mı?

5. "1950-1960 arası yavaş bir kapitalist gelişme Türkiye bütününün etkisiyle, Kürdistan'da da yol aldı" cümlesinde "Kürdistan'da da" deyince Batı'daki kapitalist gelişmenin de yavaş olduğu anlamı çıkabileceği, cümlenin daha anlaşılır şekilde yazılması istendi. "1950-1960 arasında hızlı kapitalistleşmenin etkisiyle, Kürdistan'da yavaş bir kapitalist gelişme başladı" denebilir.

6. Alt-emperyalist ya da emperyalistleşmeyle ortaya çıkacak karmaşık çelişkiler neler olacaktır? Daha açık olsa daha iyi anlaşılabilir dendi.

III. 11 Aralık Pazar günü program tartışması

Toplantıya üye ve sempatizanlarımız, bir KKDK sempatizanı ve bir eski TKEP sempatizanı katıldı. Bu toplantıda ileri demokratik halk devrimi bölümü işlendi.

Sorular ve tartışmalar:

1. Seçimler yoluyla siyasal devrim mümkün müdür?

2. Fransa'da hükümet değişikliği siyasal devrim midir?

Soruyu soran da dahil herkes bunun siyasal devrim olmadığı sonucuna vardı.

3. Programda ordu ile ilgili özel bir bölüm neden yok?

Böyle bir özel bölüme gerek olmadığı anlatıldı ve açıklığa kavuştu. Tartışmanın sonunda, taslağın "Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi" bölümüne, ordunun devlet-tekel bütünleşmesindeki rolü OYAK vb. ile ilgili bir paragrafın eklenmesinin önerilmesi oybirliği ile kararlaştırıldı.

4. S.M., M.A., R.İ., C.İ., L.M., F., ve D.S. yoldaşlar, İ.G. yoldaşın önerisine katılarak İDHD'nin şiddetten ve silahlı ayaklanma yolundan geçerek gerçekleşeceğinin programa açıkça yazılması yönünde görüş bildirdiler. Gerekçeleri şöyle özetlenebilir:

—Bu bizim savunduğumuz, her yerde söylediğimiz birşey. Programda açıkça yazılmalı. Bu perspektif yığınlara bilinç olarak verilmeli.

—Türkiye'de "faşizm yapısaldır, faşizm-devrim ikilemi sürüyor" diyorsak devrimin şiddetten ve silahtan geçeceğini de söylemek zorundayız.

—Dünyanın ve Türkiye'nin bugünkü koşullarında barışçıl geçiş hayaldir dediğimize göre böyle birşeyi yazmamızın hiçbir sakıncası yoktur.

—Böyle birşeyi yazmak partinin gelecek devrimdeki hazırlığı açısından da önemlidir. Partinin askerlik bilimini ve mesleğini de hiç olmazsa özel görevli yoldaşlara öğretmesi gerekir.

L.S. ve İ. yoldaşlar savaşım yönteminin yalnızca silahlı olarak belirtilmesinin, mutlaklaştırmalara, yanlış algılamalara yol açacağını söylediler. K.M. ve D.F. de buna katıldıklarını söylediler.

L.S. Yoldaş: Devrimin işçi sınıfının devrimci şiddetinden, zordan geçeceğini yazalım, ama silahlı yöntem demeyelim. Yarın ne olacağı belli olmaz. Bugün görünmüyor ama büyüdükçe öteki savaş yöntemlerini de kullanmamız gerekebilir, gerekecektir. Örneğin belediye seçimlerine gitmek gerekebilir. Yalnız silah dersek, seçimlere girme durumunda partide karışıklık çıkar. Bugünün koşullarında devrim, şiddetten, zordan geçer diyelim ama partinin koşullara göre öteki yöntemleri de kullanacağını belirtelim.

İ. Yoldaş: Şiddet doğrudur ama mutlaka silahla eş değildir.

V.D. Yoldaş: Ben şu gerekçelerle L.S. Yoldaş'ın görüşüne katılıyorum: Türkiye'de devrimin işçi sınıfının şiddetinden, halkın zorundan geçeceği doğrudur. Hiçbirimizde barışçıl devrim hayali yoktur.

Savaşım yöntemlerinin, hele de yalnızca silahlı mücadele yönteminin programa konulması doğru değildir. Başka yayınlarımızda yazarız. Duruma göre, parti organları silahlı ayaklanma kararı da alabilir. Ama bu programatik bir sorun değildir. Lenin *İki Taktik*'te silahlı ayaklanma diyor ama 1902'de yazdığı program taslağında böyle birşey söylemiyor.

Savaşım yöntemleri tek başına, devrimci ya da reformcu olmayı belirlemezler. Bunun tersini söylersek mantık Çayan'ın PASS'na kadar gider.

Pratiğimiz gösteriyor ki devrimci şiddetten, silahlı ve illegal savaşımdan geçeceğini vurgulamamız bile yoldaşlarımızın çoğunluğunun öteki savaşım biçimlerinin de uygulanabileceğinin kabulünde güçlükler yaratıyor. Legal olanaklardan yararlanmak, legal partide çalışmak gibi konular küçümseniyor.

Faşizmin yapısallığını söylüyoruz. Doğrudur. Ama bu çözümleme, devrime kadar olan süreçte, her savaşım anının silahlı savaşa, ayaklanmaya denk düştüğünü hiç de göstermez. Tersine, faşizm altında öteki yöntemlere daha çok başvurmak gerekir, gerekebilir.

Tartışmalar sonucu yoldaşlar ikna olduklarını söylediler ve şöyle bir çerçevede anlaştık:

Türkiye'de finans-kapital erkinin devrilmesinde işçi sınıfının devrimci şiddetinin, halkın zorunun gerekliliğini uygun biçimde söylemek yararlı olur, ama bu tek başına, "silahlı" yöntem

biçiminde formüle edilmemeli, öteki savaşım biçimlerini dıştalamadığımızı anlatan biçimde formüle edilmelidir.
5. Gündem dışı olarak, yurt dışındaki işçiler sorunu tartışıldı.

K.M., İ.G., M.A., Ü.H., yoldaşlar yurt dışındaki işçilerin bulundukları ülkelerdeki sorunlarının ve çözümlerinin programda yazılmamasının doğru olduğunu, ancak bu işçilerin Türkiye'ye dönüşleri ve döndükleri zaman ortaya çıkacak emeklilik, iş güvencesi, çocuklarının eğitimi gibi sorunlarını formüle etmemizin gerekli olduğunu söylediler. "Biz parti olarak yurtdışında bu işçiler arasında örgütleniyoruz, bu açıdan da gereklidir" dediler.

Tartışmanın sonunda 11 yoldaş bu görüşe katıldığını belirtti. 4 yoldaş programda bu konunun yazılmasını doğru bulmadıklarını söylediler. Bir hafta içinde herkesin bu konudaki görüşlerini, önerilerini yazmasını kararlaştırdık.

IV. 18 Aralık Pazar günü program tartışması

Birinci gurup eğitim amaçlı sorular:

Finans-kapital ve finans oligarşisi ne anlama gelir?

Proletaryayı yönetici sınıf konumuna yükseltmek neden demokrasi savaşını kazanmak anlamına geliyor? İDHD proletaryayı yönetici sınıf yapar mı? Demokrasi savaşımını kazanmadan devrim yapılamaz... Tartışıldı.

Kapitalizmin demokratik dönüşümlerle değil ekonomik toplumsal devrimle yıkılabileceği ne anlama geliyor?

Demokrasiyi giderek kendini yadsıyacağı sınıra dek geliştirmeden komünizmin alt aşaması sosyalizmden komünizme ilerlenemeyeceği ne anlama geliyor?

"Kapitalizmin teorik çerçevesini aşmayan, pratik çerçevesini aşan" ne anlama geliyor?

İkinci gurup, öneri yönlü sorular:

Anti-şövenist devrim nitelemesini de eklesek olmaz mı? (Programatik görüş açısından devrimin karakteri açısından gerekli olmadığından bu öneri reddedildi.)

Gerçek demokrasiyi yerleştirme sorunu siyasal devrimin değil, toplumsal devrimin sorunudur. Proletarya hegemonya kuramayabilir. Öneri, (Ç.İ. Yoldaş): "Toplumsal devrim için siyasal devrim sorunu, gerçek demokrasiyi yerleştirme sorunudur" şeklinde değişiklik yapılması.

"İDHD ile toplumsal devrim, tek bir devrimin iki anıdır" cümlesi ile "... toplumsal devrimin başlama noktası olacaktır" cümlesi birbiri ile çelişmiyor mu? Daha açık formüle edilse daha iyi olacak. (G.L. Yoldaş).

İDHD'nin olasılıkları olabilir mi? Olasılıkları programa yazmak doğru mudur?

P.A. Yoldaş: Tek bir yönü değil birçok yönü göstermek açısından olasılıkları yazmak doğrudur.

C.İ. Yoldaş: Programa olasılık yazmak doğru değildir.

Ü.H. Yoldaş: Yararları ne olur, zararları ne olur diye düşünmeli. Yazmanın herhangi bir zararını göremiyorum.

L.S. Yoldaş: İşçi sınıfına gelecek tehlikeyi göstermek açısından önemlidir. Olumludur.

Komkar'lı Yoldaş: Alternatifleri değerlendirmek her siyasi hareketin görevidir. Ayrıca, biz bunu yapabileceğiz diyebilmelidir.

C.İ. Yoldaş: Olasılıkların konmamasının gerekçeleri, 1. hedef şaşırtma anlamına gelir, 2. küçük burjuvaziye pirim vermek anlamına gelir, 3. kendine güvensizlik anlamına gelir.

L.S. Yoldaş: Küçük burjuvaziye bağlaşıklık konusunda çok taviz verilecek anlamını taşımaz.

P.A. Yoldaş: Bugün için varolması gerekenleri yazdık. Bunlar gerçek olasılıklardır. İlerde başka olasılıklar da doğarsa onları da koyarız.

S.M. Yoldaş: İDHD'nin ancak proletarya diktatörlüğü ile olacağı vurgulanmalı, diğerlerinin olasılıkları olduğu yazılmalı.

"İDHD'nin sonunda nasıl bir iktidar kurulursa kurulsun, ilk uygulanacak program yine İDHD'nin devrimci dönüşümleri olacaktır" fikri. İDHD'nin olasılıklarından, proletarya hegemonyası sağlanamamış işçi-emekçi diktatörlüğü, ya da küçük burjuva devrimci demokrasisinin erke ortaksız el koyacağı durumlarda bu programın uygulanma olasılığı çelişmiyor mu?

P.A. Yoldaş: Cümlenin değişmesi gerekir.

İ.K. Yoldaş: O zaman proletarya diktatörlüğü olur. Demokratik devrime ne gerek var? Doğrudan, sosyalist devrim demek gerekmez mi?

D.S. Yoldaş: İDHD siyasal devrimdir yerine "İDHD toplumsal ruha sahip bir siyasal devrimdir" denmeli. (Başka siyasal devrim olasılıkları olması nedeniyle.) Bir önceki yoldaşın söylediği gibi bir program, toplumsal ruha sahip siyasal devrim sonucu uygulanabilir.

Olasılıklar siyasal devrim olasılıkları olarak yazılmalıdır. (Programda tüm olasılıkların en açık bir şekilde yazılmasından yanayım.) Okuyanın bu olasılıkları İDHD olasılıkları olarak anlamaması gerekir. Proletaryanın hegemonyasını sağlayamadığı bir işçi-emekçi diktatörlüğü olabilir ya da küçük burjuva devrimci demokrasisi siyasal devrim yapabilir. Ama bu İDHD değildir. Toplumsal ruha sahip siyasal devrim değildir. Programda yazılan tüm olasılıkların aynen kalmasından yanayım. Siyasal devrim olasılıkları olarak.

Küçük burjuva devrimci demokrasisinin ne menem birşey olduğu daha iyi vurgulanabilir.

Küçük burjuvazi bölümü daha geniş yazılabilir.

V. 25 Aralık 1983 Pazar günü program tartışması

"Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasıdır" kısmından "İleri demokratik halk devriminde halkın birliği" kısmına kadar işlendi.

Birinci gurup sorular:

— "Kapitalizmin çözmüş olması gereken sorunlar vardır... tüm halkın ayağa kalkması için kaldıraç olacaktır."

— "Uluslararası kapitalist işbölümü"ne örnek.

— Tekeldışı bujuvazi neden devrimci ve demokrat değildir?

— Küçük burjuvazi ekonomik ve siyasal yönden nasıl bir sınıftır?

— Kendisi için sınıf ve kendiliğinden sınıf ne demektir?

Bu sorular tartışıldı.

İkinci gurup sorular:

"Saf bir devrim yoktur" sözlerini anlamakta güçlük çekiyoruz. Daha açık yazılırsa iyi olur. (C.İ. ve F. "saf" kelimesinin kalkmasından yana, M.A. ve L.H. kalmasından yana konuştular.)

S.M. Yoldaş birinci gurup sorularda ele alınan cümleye değişiklik önerdi: "Türkiye'de tarihsel olarak kapitalizmin çözmüş olması gereken sorunlar vardır... tüm halkın *aktif çoğunluğunun* ayağa kalkması için kaldıraç olacaktır" denmesi.

L.H. ve C.İ. yoldaşlar, küçük burjuvazinin küçük kapitalist demek olmadığının ve küçük burjuvazi konusunun teorik kökeninin daha açık yazılmasını önerdiler.

S.M. Yoldaş: 1970'lerde işçi sınıfı kendisi için sınıf diyoruz. 1968'lerde devrimci durum başladığına göre o zaman işçi sınıfı kendisi için sınıf değil miydi?

İşçi sınıfı kısmı oldukça kısa. Sendikal siyaset dönemi yazılırsa iyi olur.

L.M., İ.G., ve C.İ. Yoldaşlar: Neden "ileri" demokratik ve neden "halk" devrimi kısmında, "...buraya kadar söylenenlerden çıkmaktadır" yerine daha açık ve somut bir ifade yazılmasından yanayız.

Yoldaşların önerileri tartışıldı.